

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/B/2020/36114651176268548

PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE V KRAJINÁCH V4

Bakalárska práca

2020

Mária Kátlovská

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE V KRAJINÁCH V4

Bakalárska práca

Študijný program: Podnikanie v cestovnom ruchu a službách

Študijný odbor: Cestovný ruch

Školiace pracovisko: Obchodná fakulta

Vedúci záverečnej práce: Ing. Monika Nad'ová Krošláková PhD.

Bratislava 2020

Mária Kátlovská

ZADANIE

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať vedúcej bakalárskej práce Ing. Monike Nad'ovej Krošlákovej, Phd. za jej metodickú pomoc, rady, pripomienky a čas, ktorý mi venovala počas písania bakalárskej práce.

ABSTRAKT

KÁTLOVSKÁ, Mária: *Podnikateľské prostredie v krajinách V4*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra služieb a cestovného ruchu. – vedúci záverečnej práce: Ing. Monika Naďová Krošláková PhD. – Bratislava: OF EU, 2020, 60 s.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na základe podrobnej analýzy a komparácie, zhodnotiť podobné a rozdielne črty kvality podnikateľského prostredia vo vybraných krajinách a navrhnúť odporúčania pre zlepšenie kvality podnikateľského prostredia na Slovensku. Obsahuje 6 grafov, 7 tabuliek a 2 schémy.

Prvá kapitola je venovaná spracovaniu a vysvetleniu základného pojmového aparátu k danej problematike, identifikácii indexov podnikateľského prostredia a charakteristike inštitúcii podporujúcich rozvoj podnikateľského prostredia na Slovensku. V ďalšej časti sme charakterizovali hlavný cieľ našej práce, vytýčili sme si čiastkové ciele a určili výskumné otázky. V tretej kapitole sme sa zameriavali na metodiku a metódy, ktoré sme používali pri vypracovávaní našej práce. V záverečnej časti sme zhodnotili výsledky hotovej práce, interpretovali a porovnali sme hodnotenia Slovenskej republiky a ostatných krajín V4 v sledovaných národných a nadnárodných prieskumoch. Výsledkom riešenia danej problematiky je zarážajúce zistenie umiestnenia Slovenska na takmer poslednej priečke spomedzi krajín V4 a následný návrh opatrení, ktoré by mohli dopomôcť k zníženiu korupcie na Slovensku a k minimalizovaniu ostatných bariér, ovplyvňujúcich kvalitu nášho podnikateľského prostredia.

Kľúčové slová: podnik, podnikanie, podnikateľské prostredie, V4, index globálnej konkurencieschopnosti, index doing business, index vnímania korupcie

ABSTRACT

KÁTLOVSKÁ, Mária: *Business environment in V4 countries*. – University of Economics. Faculty of Commerce; Department of services and tourism. – Thesis supervisor: Ing. Monika Naďová Krošláková PhD. – Bratislava: OF EU, 2020, 60 p.

The main aim of the bachelor thesis, based on a detailed analysis and comparison, is to evaluate similar and different features of the business environment quality in selected countries and to suggest recommendations for improving the quality of the business environment in Slovakia. The thesis contains 6 graphs, 7 tables and 2 diagrams.

The first chapter is focused on the elaboration and explanation of the basic conceptual apparatus for the given issue, the identification of index of the business environment and the characteristics of institutions supporting the development of the business environment in Slovakia. We characterized the main goal of our thesis in the next part, we set partial goals and identified research questions. In the third chapter, we focused on the methodology and methods which we used while writing our thesis. We evaluated the results of the finished thesis in the final chapter. We interpreted and compared the evaluations of the Slovak Republic and other V4 countries in the monitored national and transnational surveys. The result of solving this issue is a striking position of Slovakia's at almost the last place among the V4 countries and the subsequent proposal of measures that could help reduce corruption in Slovakia and minimize other barriers affecting the quality of our business environment.

Key words: company, business, business environment, V4, global competitiveness index, doing business index, corruption perception index

Zoznam grafov, schém a tabuliek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj celkových umiestnení krajín V4 v indexe globálnej konkurencieschopnosti počas rokov 2009-2019

Graf č. 2: Dosiahnuté skóre top 5 krajín v porovnaní s krajinami V4 v indexe doing business za rok 2019

Graf č. 3: Vývoj celkového umiestnenia krajín V4 v indexe doing business počas rokov 2009-2019

Graf č. 4: Vizualizácia vývoja krajín V4 v indexe doing business počas rokov 2009 - 2019

Graf č.5: Porovnanie hodnotení krajín v jednotlivých pilieroch hodnotenia indexu globálnej konkurencieschopnosti za rok 2019

Graf č.6: Porovnanie hodnotení krajín v jednotlivých pilieroch hodnotenia indexu doing business za rok 2019

Zoznam schém

Schéma č. 1: Rozdelenie makroprostredia

Schéma č. 2: Sub – indexy merania podnikateľského prostredia v indexe doing business

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Prvky mikroprostredia

Tabuľka č. 2: Top 5 umiestnených krajín v indexe globálnej konkurencieschopnosti

Tabuľka č. 3: Komparácia umiestnenia krajín V4 v indexe globálnej konkurencieschopnosti počas rokov 2019 a 2009 v indexe globálnej konkurencieschopnosti

Tabuľka č. 4: Komparácia umiestnení krajín V4 v indexe doing business počas rokov 2019 a 2012

Tabuľka č. 5: Vývoj umiestnenia krajín V4 v indexe vnímania korupcie počas rokov 2009 - 2019

Tabuľka č. 6: Regionálne porovnanie Slovenska a krajín V4 podľa celkového poradia v globálnych indexoch merania za rok 2019

Obsah

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Základné pojmy.....	11
1.2 Podnikateľské prostredie	14
1.2.1 Vnútorne prostredie	16
1.2.2 Vonkajšie prostredie	16
1.3 Krajiny vyšehradskej štvorky	22
1.4 Meranie kvality podnikateľského prostredia	23
1.4.1 Iniciatívy podporujúce podnikateľské prostredia Slovenska	24
1.4.2 Index celkovej konkurencieschopnosti	26
1.4.3 Index doing business.....	29
1.4.4 Index vnímania korupcie.....	31
2 Cieľ práce	32
3 Metodika práce a metódy skúmania.....	33
4 Výsledky práce a diskusia	34
4.1 Hodnotenie podnikateľského prostredia v indexe globálnej konkurencieschopnosti.....	34
4.2 Hodnotenie podnikateľského prostredia krajín v Indexe doing business	39
4.3 Hodnotenie podnikateľského prostredia krajín v indexe vnímania korupcie.....	42
4.4 Súhrn hodnotených indexov	45
4.4.1 Návrhy a odporúčania na skvalitnenie podnikateľského prostredia na Slovensku	49
Záver.....	53
Zoznam použitej literatúry.....	55

Úvod

Podnikateľské prostredie ako celok predstavuje veľmi široký pojem, ktorý zdefinovalo hneď niekoľko autorov. Na tvorbe a existencii kvalitného podnikateľského prostredia sa vždy podieľa obrovské množstvo inštitúcií, organizácií, ľudí a aktérov na národnej či nadnárodnej úrovni. Pri skúmaní podnikateľského prostredia v našej práci je v prvom rade potrebné zdefiniovať, čo pod týmto pojmom chápeme v prostredí Slovenska a v ostatných pozorovaných krajinách. Je potrebné rozlíšiť, kto a čo sa podieľa na tvarovaní podnikateľského prostredia (vytvárania vhodných podmienok pre podnikanie) v úzkom a širokom ponímaní. Taktiež je potrebné preskúmať, aké organizácie sa podieľajú na monitorovaní podnikateľského prostredia na národnej a medzinárodnej úrovni a príprave podkladov ktoré majú za cieľ určitým spôsobom podnikateľské prostredie meniť, zlepšovať a upravovať.

Kvalitné podnikateľské prostredie krajiny je nástrojom konkurencieschopnosti a presadzovania postavenia na trhu a dotýka sa komplexne celého sveta. Každá krajina sa usiluje o dosiahnutie správneho fungovania podnikateľského prostredia. Na to, aby podnikateľské prostredie napredovalo, je potrebné každoročne vykonávať jeho kontrolu, ochranu, monitorovanie, hodnotenie a snahu o trvalo udržateľné využívanie zdrojov. Všetky tieto položky sa v súčasnosti považujú za hlavné usmerňujúce faktory v trvalo udržateľnom rozvoji podnikateľského prostredia na globálnej, regionálnej a národnej úrovni.

Hlavným cieľom v našej bakalárskej práci je zhodnotenie kvality podnikateľského prostredia Slovenska a následná komparácia s ostatnými krajinami V4. Na základe podrobnej analýzy a komparácie zhodnotíme podobné a rozdielne črty kvality podnikateľského prostredia vo vybraných krajinách a navrhujeme odporúčania pre zlepšenie kvality podnikateľského prostredia na Slovensku.

Výber tejto témy bol uskutočnený z dôvodu záujmu o danú problematiku a zarážajúceho zistenia postavenia našej krajiny v skúmaných národných a nadnárodných indexoch a snaha usilovať sa o zlepšenie celkového postavenie Slovenska v skúmaných rebríčkoch.

Bakalárska práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. V teoretickej časti sme zdefinovali základné pojmy, ktoré sú potrebné k správne mu pochopeniu našej problematiky a zaoberali sme sa inštitúciami a organizáciami, ktoré podporujú podnikateľské prostredie Slovenska. V praktickej časti sme sa venovali komparácii krajín V4 v národných a nadnárodných indexoch podnikateľského prostredia počas rokov 2009 – 2019 a porovnávali sme umiestnenia a bodové hodnotenia krajín V4 v globálnych rebríčkoch.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V ekonomike patria pojmy podnikateľ, podnikanie, podnik a podnikateľské prostredie k najčastejšie používaným termínom v rámci definovania inej, zložitejšej problematiky súvisiacej s nimi. Pri definovaní týchto pojmov sme využívali viacero zdrojov ako je Obchodný zákonník, ekonomická literatúra a samozrejmosťou sú naše poznatky a znalosti získané z odbornej ekonomickej literatúry.

Pri porovnávaní Slovenska s ostatnými členskými krajinami EÚ, môžeme s určitosťou povedať, že sme stále relatívne málo výkonnou ekonomikou a chudobnou krajinou. Mať dobré a priaznivé podnikateľské prostredie nám dokáže pomôcť dobiehať vyspelejšie krajiny. V tomto prípade môžeme povedať, že kvalitné podnikateľské prostredie neprospejeva len podnikateľom, firmám a organizáciám, ale ešte vo väčšej miere celej ekonomike, ako aj občanom, či spotrebiteľom, ktorí prostredníctvom neho budú mať lepšiu životnú úroveň a kvalitnejšie tovary a služby.¹

Súčasnú podnikateľské prostredie je vo veľkej miere ovplyvňované prístupom politickej reprezentácie k podnikateľskému stavu, ktorý je do značnej miery konfrontačný, miestami až dehonestujúci, rovnako ako spôsob a frekvencia prijímania legislatívy, ktorá má vážny dosah na podnikateľov. Sme presvedčení, že záujmy podnikateľov, zamestnancov a záujmy celej spoločnosti nie sú v protiklade a práve snaha stavať ich do konfrontácie spôsobuje stagnáciu a rozvrat v spoločnosti.

Podnikatelia na Slovensku považujú podľa aliancie PAS za najväčšiu bariéru v podnikaní za rok 2019 vymáhateľnosť práva, funkčnosť súdnictva, byrokráciu, kvalitu a dostupnosť výrobných vstupov a pracovnej sily, ktorú hodnotili o 1,16% horšie ako v predchádzajúcom roku.²

¹ EÚ SAV, *Podnikateľské prostredie v EÚ*. [online], [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<http://www.ekonom.sav.sk/sk/podujatia/podnikatelske-prostredie-v-eu>>

² PAS, *Podnikatelia sú nespokojní so stavom podnikateľského prostredia*. [online] 2019. [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<https://www.alianciapas.sk/2019/07/30/podnikatelia-su-nespokojni-so-stavom-podnikatelskeho-prostredia/>>

1.1 Základné pojmy

Podnik

Podnik je od začiatku fungovania celej ekonomiky považovaný za základnú jednotku podnikania, bez ktorej žiadna organizácia nedokáže fungovať. Podnik môže mať po právnej stránke rôznu formu, ktorá zodpovedá charakteru výrobku alebo služby a požiadavkám resp. predstávam podnikateľa.³

Podnik (ekonomický subjekt, hospodárska jednotka) považujeme za systém, celok, skladajúci sa z viacerých častí, alebo prvkov prepojených usporiadanými vzťahmi. Je to plánovite organizovaná hospodárska jednotka, v ktorej sa zhotovujú a predávajú vecné statky a služby, s cieľom uspokojiť rozmanité ľudské potreby. Hlavným cieľom každého podniku nie je len predaj, za účelom maximalizácie zisku, ale najmä uspokojovanie potrieb zákazníkov lepšie a účinnejšie ako konkurencia. Úspešnosť podniku je závislá od rozvíjania svojich podnikateľských schopností, prekonávania limitov, učenia sa novým zručnostiam a taktiež závisí od snahy uspieť tam, kde konkurencia zlyhala a snaha stať sa najlepším na trhu.⁴

Podnik podľa obchodného zákonníka

„podnik je súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty podnikateľa, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.“⁵

Podnikanie

Podnikanie je sústavná činnosť, ktorej základným cieľom a dôvodom, prečo ľudia začínajú podnikat' je dosahovanie zisku, alebo prebytku výnosov nad nákladmi. Podnikanie môže byť definované ako organizácia, alebo podnikateľský subjekt zaoberajúci sa

³ SYNEK, Miloslav a kol. *Manažerská ekonomika* [elektronický zdroj]. Praha, [2007], online. 20 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete:

<https://books.google.sk/books?id=qGIHLpxFJlgC&pg=PA13&dq=mana%C5%BE%C3%A9rska+ekonomika&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi_54iRqqHnAhUMalAKHQEYCMoQ6AEIKTAA#v=onepage&q=mana%C5%BE%C3%A9rska%20ekonomika&f=false>

⁴ IŽOVÁ, Katarína. *Vybraná problematika podnikania malých a stredných podnikov* [elektronický zdroj], Praha [2017], online. 17 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete:

<<https://books.google.sk/books?id=JMEMDgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=podnikate%C4%BESk%C3%A9+prostredie&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiNr9WxxKHnAhXPEVAKHV-GA2A4ChDoAQg3MAI#v=onepage&q=podnikate%C4%BESk%C3%A9%20prostredie&f=false>>

⁵ § 5 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník

obchodnými, priemyselnými alebo profesionálnymi činnosťami. Pojem podnikanie sa vzťahuje aj na organizované úsilie a činnosti jednotlivcov, alebo skupiny vyrábať a predávať tovar a služby za účelom zisku. Rozsah podnikania siaha od vlastníctva jednotlivcov až po medzinárodnú spoločnosť. Vo všeobecnosti platí, že každé podnikanie začína obchodným konceptom, dobrou reklamou a menom.

Podnikanie môže vzniknúť na základe vypracovania podrobného a kvalitného podnikateľského plánu, ktorý predstavuje formálny dokument. V podnikateľskom pláne sa uvádzajú ciele a zámery podniku, jeho stratégie, príležitosti, nástrahy, hrozby a postupy ktorými sa bude snažiť dosahovať stanovené ciele. Pri vypožičaní kapitálu na začatie činnosti je podnikateľský plán takmer nevyhnutný.⁶

Podnikanie ako hodnotová organizácia predstavuje určitú štruktúru hodnôt a postojov, ktorá má individuálny a spoločenský rozmer. Okrem toho, že podnikanie je umenie nepretržitej inovácie výrobkov a služieb, motivácie ľudí k vytváraniu a využívaniu ekonomických príležitostí a predstavuje najdynamickejšiu silu trhovej ekonomiky.

Z hľadiska obsahu podnikania, môžeme povedať že:⁷

- Úlohou podnikania je zabezpečovanie premeny výrobných zdrojov na výrobky a služby, uspokojujúce potreby ľudí a organizácií
- Pri podnikaní dochádza k procesu zhodnocovania vecí v dôsledku vynakladania práce zamestnancov, ich znalostí, zručností, a za pomoci iných materiálových a finančných zdrojov
- Podnikanie ďalej môžeme nazvať činnosťou slúžiacou spoločnosti, pričom úžitok z nej sa delí medzi tých, ktorí podnikanie utvorili a medzi tých, ktorým produkty a služby slúžia

⁶ INVESTOPEDIA, *The Basics of Business*. [online] 2019. [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete:

<<https://www.investopedia.com/terms/b/business.asp>>

⁷ IŽOVÁ, Katarína. *Vybraná problematika podnikania malých a stredných podnikov* [elektronický zdroj], Praha, [2017], online, 17 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete:

<<https://books.google.sk/books?id=JMEMDgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=podnikate%C4%BESk%C3%A9+prostredie&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiNr9WxxKHnAhXPEVAKHV-GA2A4ChDoAQg3MAI#v=onepage&q=podnikate%C4%BESk%C3%A9%20prostredie&f=false>>

- Podnikanie je činnosť presúvania zdrojov do oblasti vyššej produktivity vedúca k uspokojovaniu nových potrieb, otváraníu nového spotrebiteľského dopytu, nových výrobkov služieb

Podnikanie je v Slovenskej republike upravené podľa obchodného zákonníka, ktorý podnikanie definuje takto:

- 1) „*Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.*“⁸

Podnikateľ

Pojem podnikateľ bol zavedený do ekonomickej teórie írskym ekonómom Francúzom Richardom Cantillonom, podľa ktorého je „*podnikateľ špecialistom s ohľadom na znášanie rizika*“⁹

Podnikateľ je rozhodujúcim faktorom hospodárskeho rozvoja a môže ním byť fyzická a právnická osoba, ktorej činnosť je založená na vysokej kvalifikácii, odbornosti, informovanosti a tiež na systematickom a cieľavedomom úsilí.

Podnikateľ nesie plnú zodpovednosť a primerané riziko za svoje konanie, preto si jeho podnikateľské aktivity vyžadujú materiálne, profesionálne, informačné a finančné zdroje, správny čas vstúpenia na trh, ideovú predstavu a podnikateľský plán vhodný na danú podnikateľskú aktivitu.¹⁰

Podnikateľom podľa obchodného zákonníka je:

- a) *Osoba, zapísaná v obchodnom registri*
- b) *Osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia*
- c) *Osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia, podľa osobitých predpisov*

⁸ §2 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník

⁹ ELIÁŠOVÁ, Darina a kol. *Obchodné podnikanie*. Bratislava: Ekonóm, 2017, s.9. ISBN 978-80-225-4461-0.

¹⁰ MARTINOVIČOVÁ, Dana - KONEČNÝ, Miloš - VAVŘINA Jan – *Úvod do podnikovej ekonomiky*, [elektronický zdroj]. Praha, [2014], online. 10 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete: <<https://books.google.sk/books?id=H6V6BwAAQBAJ&pg=PA5&dq=ekonomika&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjKwN6r2MLnAhXMRRUIHSxeB-M4HhDoAQg2MAI#v=onepage&q=Podnikatel&f=false>>

d) *Fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu*¹¹

1.2 Podnikateľské prostredie

Juríčková opisuje podnikateľské prostredie - „*Podnikateľské prostredie zastrešuje tak hospodárske, politické, inštitucionálne, právne, technologické, etické a kultúrne podmienky, v ktorých sa realizuje podnikateľský proces, t. j. proces formovania podnikov, ako aj realizácia ich podnikateľských aktivít.*“¹²

Podnikateľské prostredie je najdôležitejším aspektom každého podnikania. Sily, ktoré tvoria podnikateľské prostredie predstavujú jeho dodávatelia, konkurenti, médiá, vláda, zákazníci, investori, ekonomické podmienky a viaceré ďalšie inštitúcie existujúce v podnikateľskom prostredí.¹³

Dobré zedefinovanie priaznivého podnikateľského prostredia je veľmi dôležité. U viacerých podnikateľov, organizácii, ale vo všeobecnosti aj u bežných ľudí čoraz viac dochádza k nesprávnemu chápaniu tohto pojmu. Ľudia, ktorí tento pojem používajú, majú častokrát na mysli niečo úplne iné. Pre niektorých je podnikateľské prostredie dobré len vtedy, ak vyhovuje im, fungovaniu ich firmy, alebo fungovaniu odvetvia, v ktorom uskutočňujú svoju podnikateľskú činnosť. Podnikateľské prostredie, ktoré je chápané týmto štýlom v žiadnom prípade nemôžeme považovať za kvalitné a dobré, pretože je deformované selektívnou politikou zvýhodnení, ktoré poskytujú konkurenčnú výhodu len vybraným podnikom či odvetviam. Ide to na úkor všetkých ostatných, ktorí sú znevýhodnení. Priaznivé podnikateľské prostredie je teda také, ktoré vytvára rovnako priaznivé podmienky pre všetkých, bez ohľadu na to odkiaľ pochádzajú, akú majú právnu formu, veľkosť atď. Túto elementárnu pravdu dnes nechápe veľa politikov zodpovedných

¹¹ §2 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník

¹² JURÍČKOVÁ, Vilma a kol. *Podnikateľské prostredie a firemné stratégie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006, s.11. ISBN 80-7144-154-6.

¹³ TOPPR, *Business environment*. [online], [cit. 2020.05.02], Dostupné na internete: <<https://www.toppr.com/guides/business-environment/>>

za hospodársku politiku, ale aj veľa podnikateľov, ktorí krátkozrako uprednostňujú „dobré“ prostredie pre seba.¹⁴

Každé podnikateľské prostredie je ovplyvnené obrovským množstvom faktorov, ktoré siahajú od ekonomického smeru až po politický, technologický a zasahujú aj špecifické potreby. Tak ako pojmy podnikanie a podnikateľ, tak aj pojem podnikateľské prostredie úzko súvisí s trhovou ekonomikou, ale proces na jeho pochopenie je zdĺhavejší. Obsah tohto pojmu je ovplyvnený od uhla pohľadu a aspektov, z ktorých sa k nemu pristupuje, ako aj od jednotlivých parametrov, ktoré determinujú jeho kvalitu a od komponentov a atribútov, ktoré naplňajú jeho obsah. Pod pojmom podnikateľské prostredie môžeme rozumieť všetko, čo ovplyvňuje a obklopuje podnik. Ak je podnikateľské prostredie kvalitné, vytvára vhodné podmienky pre dosahovanie ekonomického rastu, ktorý je dlhodobo udržateľný.¹⁵

Podnikateľské prostredie nie je iba úzko ekonomickým pojmom ale zahŕňa širokú paletu rôznych faktorov a disciplín. Organizácií ktoré sa či už plne, alebo okrajovo venujú podnikateľskému prostrediu je mnoho. Ide o štátne inštitúcie, exekutívne moci, sociálnych partnerov, mimovládne organizácie a medzinárodné organizácie ekonomického zamerania a Európskej Únie.

Každý štát sa snaží o dosiahnutie čo najkvalitnejšieho podnikateľského prostredia, preto je dôležitá neustála snaha a vytváranie čo najlepších podmienok pre všetky ekonomické aktivity. Zjednodušene teda možno o podnikateľskom prostredí povedať, že všetko, čo rozširuje slobodu podnikania, skvalitňuje aj podnikateľské prostredie a naopak, každý negatívny zásah alebo obmedzenie slobody podnikania znamená jeho zhoršenie.¹⁶

Kvalita podnikateľského prostredia je každoročne vyjadrovaná viacerými medzinárodnými porovnaniami, ktoré predstavujú rebríčky, indexy, alebo ratingové hodnotenia, ktorých výsledky sa líšia podľa spracovateľov, použitých zdrojov a dát. Veľmi často je na zhodnotenie kvality podnikateľského prostredia využívaný rebríček každoročne

¹⁴ EÚ SAV, *Podnikateľské prostredie v EÚ* [online], [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<http://www.ekonom.sav.sk/sk/podujatia/podnikatelske-prostredie-v-eu>>

¹⁵ JURÍČKOVÁ, Vilma a kol. *Podnikateľské prostredie a firemné stratégie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006, s.34. ISBN 80-7144-154-6.

¹⁶ ELIÁŠOVÁ, Darina a kol. *Obchodné podnikanie*. Bratislava: Ekonóm, 2017, s.144. ISBN 978-80-225-4461-0.

vydávaný World Economic Fórum v rámci správy nazvanej index globálnej konkurencieschopnosti, index doing Business a ďalšie.¹⁷

1.2.1 Vnútorne prostredie

Vnútorne prostredie predstavuje nepredstaviteľne veľkú časť každého podnikateľského prostredia. Skladá sa z rôznych prvkov prítomných vo vnútri podniku, ktoré môžu ovplyvniť alebo môžu byť ovplyvnené aktivitami a rozhodnutiami organizácie. Vnútorne prostredie je teda tvorené súborom síl, pôsobiacich vo vnútri podniku, ktoré predstavujú výrobné zdroje, prácu, pôdu, kapitál, schopnosti a znalosti pracovníkov.¹⁸

Vnútorne prostredie predstavuje vlastnú organizáciu, v ktorej je neustále potrebná analýza systémov, zdrojov, vedomostí, zručností, činností a organizácie ľudí pracujúcich v nej. Uskutočniť strategický prístup k tomuto prostrediu znamená zväžiť, akým spôsobom je možné zlepšiť výrobné faktory, kontrolovať ich a spoľahlivo rozmiestniť za účelom dosiahnutia stanoveného cieľu a využitia trhových príležitostí. Toto je prostredie, nad ktorým má organizácia ako celok najvyššiu kontrolu. Pochopenie a správne riadenie vnútorného prostredia dokáže pomôcť organizáciám pri formovaní firemnej stratégie, ako aj pri organizovaní a nasmerovaní zdrojov na dosiahnutie toho, čo je ich cieľom. Dosiahnutie cieľa s akoukoľvek mierou úspechu si však vyžaduje pochopenie vonkajšieho sveta, t.j. vonkajšieho prostredia.¹⁹

1.2.2 Vonkajšie prostredie

Prostredie, v ktorom sa podnik nachádza a pôsobí sa nazýva vonkajšie prostredie, alebo externé prostredie. Vplyv vonkajšieho prostredia na organizáciu je zložitý, preto ho

¹⁷ MULAČOVÁ, Vera – MULAČ, Petr - *Obchodní podnikání ve 21. století*, [elektronický zdroj]. Praha, [2013], online. 43 s. [cit.2020.04.01] Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?id=8M_ZAgAAQBAJ&pg=PA43&dq=podnikatelsk%C3%A9+prost%C5%99ed%C3%AD&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjdx-_6hOPoAhUOZcAKHUK0BRYQ6AEIaDAG#v=onepage&q=podnikatelsk%C3%A9%20prost%C5%99ed%C3%AD&f=false>

¹⁸ DVOŘÁČEK, Jirí – SLUNČÍK, Peter – *Podnik a jeho okolí*, [elektronický zdroj]. Praha, [2012], online. 4 s. [cit. 2020.04.01], Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=-oajslvK-yAC&oi=fnd&pg=PP2&dq=anal%C3%BDzy+prost%C5%99ed%C3%AD+podniku&ots=dw1ebqKJoj&sig=zBpa3-myhI-caRo2Oo3OsLNJ8Ihg&redir_esc=y#v=onepage&q=anal%C3%BDzy%20prost%C5%99ed%C3%AD%20podniku&f=false>

¹⁹ THE HAPPY MANAGER, *The Business Industry Environment* [online], [cit. 2020.04.01], Dostupné na: <<https://the-happy-manager.com/articles/the-business-industry-environment/>>

z pedagogického hľadiska rozčleňujeme na jednotlivé segmenty a sféry, pri ktorých je nutné povedať, že sú vzájomne ovplyvňované a prepojené. Vonkajšie prostredie je zložené z dvoch sfér a to z makroprostredia, ktoré predstavuje tzv. veľký obraz ekonomie a z mikroprostredia, ktoré obsahuje všetky najbližšie zložky podniku.²⁰

Vonkajšie prostredie môžeme jednoducho zdefinovať ako skupinu faktorov, ktoré sú mimo organizácie, ale do istej miery na ňu pôsobia a ovplyvňujú ju.

Mikroprostredie

Mikroprostredie predstavuje všetky najbližšie zložky firmy, ktoré ovplyvňujú výkonnosť spoločnosti, pretože majú priamy vplyv na bežné obchodné operácie.

Tabuľka č. 1: Prvky mikroprostredia

Externé	Interné
<ul style="list-style-type: none"> • dodávatelia 	<ul style="list-style-type: none"> • hmotné zdroje <ul style="list-style-type: none"> - materiálne zdroje - finančné zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • obchodní sprostredkovatelia 	<ul style="list-style-type: none"> • nehmotné zdroje <ul style="list-style-type: none"> - know – how - značka - povest'
<ul style="list-style-type: none"> • zákazníci 	<ul style="list-style-type: none"> • ľudské zdroje <ul style="list-style-type: none"> - skúsenosti pracovníkov - zručnosti pracovníkov - kvalifikácia pracovníkov - množstvo pracovníkov
<ul style="list-style-type: none"> • konkurenti 	
<ul style="list-style-type: none"> • verejnosť 	

Zdroj: Spracované podľa ELIÁŠOVÁ, D.: *Obchodné podnikanie*. s.145

²⁰ VÁCHAL, Ján – VOCHOZKA, Marek a kol. – *Podnikové řízení*, [elektronický zdroj]. Praha, online. 86 s. [cit. 2020.04.01], Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?id=uRHyAgAAQBAJ&pg=PA85&dq=prost%C5%99ed%C3%AD+podniku&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjH0I_k3vvoAhWisaQKHdrXAk0Q6AEIaTAG#v=onepage&q=prost%C5%99ed%C3%AD%20podniku&f=false>

Externé prvky mikroprostredia

1. *Dodávateľia* - Predstavujú ich iné firmy, alebo jednotlivci, ktorých úlohou je zabezpečenie všetkých potrebných vstupov pre odberateľov. Pod pojmom vstupy si môžeme predstaviť zabezpečenie energie, potrebný materiál, komponenty a služby nevyhnutné pre fungovanie firmy. Každá spoločnosť uprednostňuje bezproblémový a rýchly proces dodávky materiálu, preto je potrebné neustále sledovanie cenovej ponuky a dodávkovej schopnosti dodávateľov.²¹
2. *Obchodní sprostredkovatelia* – Obchodných sprostredkovateľov predstavujú iné firmy, ktoré pomáhajú podnikateľom s propagáciou, distribúciou a taktiež s predajom výrobkov a služieb ich zákazníkom. Sprostredkovatelia sú taktiež zodpovední za skladovanie a prepravu tovaru z miesta jeho výroby do miesta jeho určenia. K obchodným sprostredkovateľom môžeme zaradiť napríklad agentúry zaoberajúce sa marketingovým výskumom, poradenské firmy, reklamné agentúry, ktoré pomáhajú obchodným spoločnostiam propagovať a predávať svoje výrobky na správny trh.²²
3. *Zákazníci* – Sú alfou a omegou úspešného podnikania. Predstavujú jeden z najdôležitejších faktorov mikroprostredia. Sú to jednotlivci a domácnosti, ktorých činnosťou je obstarávanie si tovarov a služieb určených na osobnú spotrebu a uspokojenie svojich potrieb.²³
4. *Konkurenti* – V podnikaní pod pojmom konkurenti rozumieme spoločnosť, alebo jednotlivcov pôsobiacich v rovnakom alebo podobnom odvetví a tých ktorí ponúkajú na trhu podobný produkt alebo službu. Prítomnosť jedného alebo viacerých konkurentov môže znížiť ceny tovarov a služieb, pretože spoločnosti sa snažia získať väčší podiel na trhu. Konkurencia tiež vyžaduje, aby spoločnosti zvyšovali efektivitu práce a znižovali potrebné náklady.²⁴

²¹ ACCOUNTING BASICS FOR STUDENT, *Who or what is a supplier*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<http://www.accounting-basics-for-students.com/-who-or-what-is-a-supplier-.html> >

²² ECONOMICS DISCUSSION, *Business environment types*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.economicdiscussion.net/business-environment/business-environment-types-external-micro-and-external-macro/10095> >

²³ JAKUBÍKOVÁ, Dagmar – *Marketing v cestovnom ruchu*. [elektronický zdroj]. Praha, online. 130 s. [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://books.google.sk/books?id=2rZgAgAAQBAJ&pg=PA130&dq=mikroprostredie&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiGlaDplProAhXNPsAKHfxKAXkQ6AEILzAB#v=onepage&q=mikroprostredie&f=false> >

²⁴ BUSINESS DICTIONARY, *Competitor*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<http://www.businessdictionary.com/definition/competitor.html> >

5. *Verejnost'* – ľubovoľná skupina v okolí firmy, ktorá priamo vplýva na jej činnosť. K najdôležitejším skupinám zaraďujeme finančné inštitúcie, spotrebiteľské združenia, médiá, spolky životného prostredia, politické zoskupenia a pod.

Interné prvky mikroprostredia

Skladajú sa z hmotných zdrojov, ktoré predstavujú materiálne a finančné zdroje, z nehmotných zdrojov, v ktorých je zahrnutý know – how firmy, resp. pracovníkov firmy, značka a dobrá povesť. Posledným interným prvkom mikroprostredia sú ľudské zdroje, ktoré zahŕňajú skúsenosti a zručnosti pracovníkov, ich kvalifikáciu a množstvo.

Makroprostredie

Vzhľadom na to, že makroekonómia predstavuje veľký obraz ekonómie, je opodstatnené povedať, že jeho zložky sú v takom rozsahu, v akom môžu ovplyvniť podnikanie. Makroprostredie je jednou z dvoch častí vonkajšieho prostredia a možno ho opísať ako súbor tých faktorov a podmienok, ktoré sú schopné pozitívne alebo negatívne ovplyvniť podnikanie.²⁵

Skladá sa z prvkov a častí, ktoré sú nekontrolovateľné, dynamické a nepredvídateľné:

1. *Demografické prostredie* – Medzi najpodstatnejšie demografické faktory patrí veľkosť a rast populácie, veková štruktúra obyvateľstva, vidiecke a mestské rozloženie obyvateľstva, technologické zručnosti, úroveň vzdelania populácie, ich pracovné nasadenie a ďalšie. V tomto prípade je potrebné poznamenať, že marketingový mix a typ produktu, ktorý organizácie zavádzajú na trh, je vo veľkej miere ovplyvnený demografickým prostredím. Nevyhnutnou súčasťou stratégie každej firmy je teda detailné sledovanie a analýza vývoja populácie.²⁶
2. *Ekonomické prostredie* (Základné makroekonomické ukazovatele) - Zahŕňa typ ekonomického systému, ktorý v krajine existuje, fiškálnu a menovú politiku vlády, stav zahraničného obchodu, mieru inflácie, úrokové sadzby, rozvoj infraštruktúry,

²⁵ CAMPBELL, David – CRAIG, Tom – *Organisations and the business environment*, [elektronický zdroj]. UK, online. 184 s. [cit.2020.02.14], Dostupné na: <<https://books.google.sk/books?id=h-FHr6ExlQUC&printsec=frontcover&dq=business+environment&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjt2f3n9eLoAhVxMOwKHRQTAgAQ6AEIPjAC#v=onepage&q=macro&f=false>>

národný dôchodok, tvorbu kapitálu a ďalšie. Ekonomické prostredie má vplyv na zmenu materiálnych, peňažných, informačných a investičných podmienok. Všetky faktory, ktoré pôsobia v tomto prostredí majú dopad na výkonnosť ekonomiky, ktorá ovplyvňuje celú spoločnosť.²⁷

3. *Sociálne prostredie* (sociálne a etnické skupiny, kultúry) – Každá spoločnosť a organizácia funguje v rámci určitých noriem, preto je dôležité ich postavenie v sociálnom systéme a taktiež je dôležitá aj ich sociálna zodpovednosť. Funkciou sociálneho prostredia je správne ovplyvňovanie politiky a stratégie podnikového riadenia. Patria sem napríklad hodnotové systémy, vkus, preferencie, viera, názory, životný štýl, normy a zvyky obyvateľstva. Tieto faktory sú obzvlášť dôležité pre organizácie, s presnou cieľovou skupinou zákazníkov. Okrem toho hovorí aj o miestnej pracovnej sile a jej ochote pracovať za určitých podmienok.²⁸
4. *Politické a právne prostredie* – V politických faktoroch sa skúma to, do akej miery vláda zasahuje do hospodárstva alebo určitého odvetvia. V zásade tu možno klasifikovať všetky vplyvy, ktoré má vláda na podnikanie. Môžeme sem zahrnúť vládnu politiku, politickú stabilitu alebo nestabilitu, korupciu, politiku zahraničného obchodu, daňovú politiku, pracovné právo, environmentálne právo a obchodné práva a obmedzenia. Vláda navyše môže mať zásadný vplyv na národný vzdelávací systém, infraštruktúru a zdravotné predpisy.
5. *Ekologické prostredie* (ekologické dopady, životné prostredie) – Ekologické prostredie je novým, moderným trendom, ktorý sa začal vyvíjať vo vyspelejších krajinách sveta. Stále viac spotrebiteľov vyžaduje, aby produkty, ktoré si kupujú boli vyrobené eticky, a aby čo najmenej zaťažovali životné prostredie. Predstavuje faktory, ktoré výrazne ovplyvňujú podnikanie, nárast ekologického povedomia u ľudí a jeho vplyv na činnosť podnikov. Stali sa dôležitými z dôvodu zvyšujúceho sa nedostatku surovín, zvyšujúceho sa znečistenia prostredia a tiež aj uhlíkovej stopy.²⁹

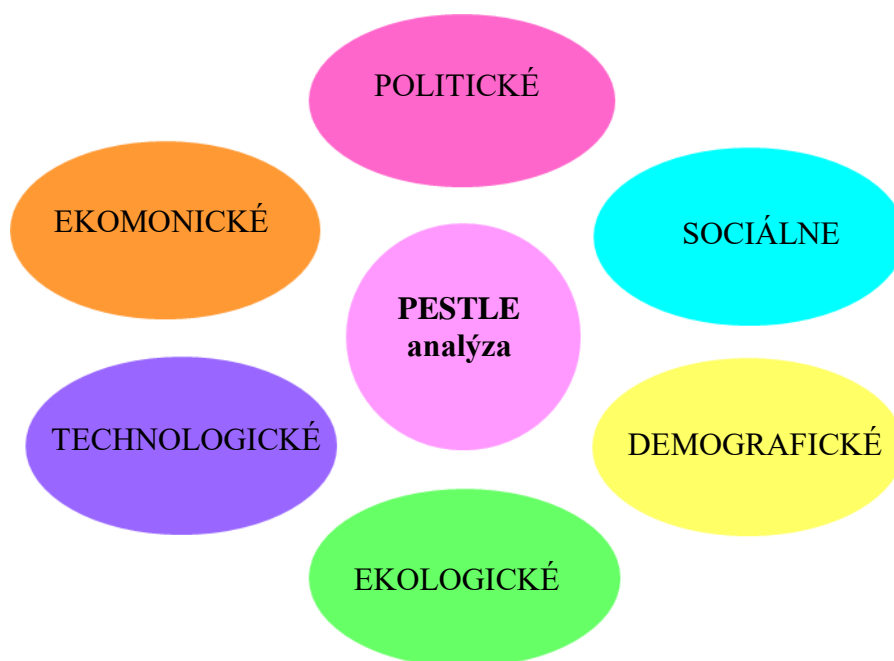
²⁷ ECONOMICS DISCUSSION, *Business environment types*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.economicsdiscussion.net/business-environment/business-environment-types-external-micro-and-external-macro/10095>>

²⁸ BUSINESS TO YOU, *Scanning environment*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.business-to-you.com/scanning-the-environment-pestel-analysis/>>

²⁹ PROFESSIONAL ACADEMY, *Marketing theories*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.professionalacademy.com/blogs-and-advice/marketing-theories---pestel-analysis>>

6. *Technologické prostredie* – Technologické prostredie vypovedá o technickej vyspelosti zeme a jej obyvateľov. Moderné technológie prispievajú ku globalizácii podnikateľského prostredia, uľahčujú realizáciu výroby a výskumu firiem, tým pádom dokáže firma dosahovať vyššiu konkurencieschopnosť. Tieto faktory ovplyvňujú fungovanie celého odvetvia trhu buď priaznivo, alebo nepriaznivo. Týka sa to technologických stimulov, úrovne inovácií, automatizácie, výskumu a vývoja, technologických zmien a technologického povedomia. Tieto faktory môžu ovplyvniť rozhodnutia o vstupe organizácií do určitých odvetví.³⁰

Schéma č. 1 Rozdelenie makroprostredia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na skvalitňovanie makroprostredia sa neustále využívajú viaceré analýzy, z ktorých najlepšou a najobľúbenejšou sa stala práve PEST analýza. PEST analýzu môžeme charakterizovať ako koncept marketingových princípov, alebo nástroj používaný na analýzu a monitorovanie makroekonomických faktorov, ktoré môžu

³⁰ DOC PLAYER, *Mezinárodní marketing*. [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://docplayer.cz/2325661-Mezinarodni-marketing-2-cast-mba-hradec-kralove-unor-2012-jiri-svancara-mba-mim-svancara-mbacmi-cz.html> >

mať výrazný vplyv na výkonnosť a fungovanie organizácie. Tento nástroj je používaný najmä pri začínaní podnikania, alebo pri vstupe na zahraničný trh a často je spájaný s inými analytickými obchodnými nástrojmi, ako je napr. SWOT analýza. Skratka PEST predstavuje (P) politické, (E) ekonomické, (S) sociálne a (T) technologické faktory. Postupom času sa okruh skúmania makroprostredia začal rozširovať a z PEST analýzy sa stala PESTLE alebo PESTEL analýza (politické, ekonomické, sociálne - demografické, technologické, ekologické, legislatívne).³¹

1.3 Krajiny vyšehradskej štvorky

Vyšehradská skupina V4 vznikla neformálnym zoskupením 4 stredoeurópskych krajín a to konkrétne - Slovenskej republiky, Českej republiky, Maďarskej republiky a Poľskej republiky. Sú to štáty, ktoré uznávajú rovnaké hodnoty a sú spojené rovnakou históriou, kultúrou a geografickým postavením a taktiež sú členmi EÚ a NATA. Účelom zoskupenia krajín V4 bola snaha vytvoriť lepší koordinačný a konzultačný mechanizmus, ktorého cieľom by bolo nachádzať spoločné pozície a stanoviská v aktuálnych otázkach zahraničnej a európskej politiky, regionálneho rozvoja, hospodárskej a kultúrnej spolupráce.

Regionálny rozvoj a spolupráca krajín V4 prebieha aj v súčasnom období. Krajiny spolupracujú najmä v oblasti sektorovej politiky, ktorá zahŕňa rozvoj hospodárstva, infraštruktúry, energetiky, digitalizácie a inovácií. Rovnako významnou je aj cezhraničná spolupráca krajín a kultúrny aspekt, a to napríklad formou štipendijných výmen. K ďalším oblastiam spolupráce patrí koordinovanie zahranično-politických pozícií a presadzovanie spoločných záujmov v EÚ i vo vzťahu k tretím krajinám respektíve regiónom. Koordináciu spolupráce krajín V4 majú na starosti ministerstvá zahraničných vecí a národní vyšehradskí koordinátori.³²

³¹ PESTLE ANALYSIS, *What is PESTLE analysis?*. [online], [cit. 2020. 04.23] Dostupné na internete: <<https://pestleanalysis.com/what-is-pestle-analysis/>>

³² MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Slovensko a vyšehradská skupina*. [online], [cit.2020.04.23], Dostupné na internete: <https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/slovensko_a_v4-vysehradska_skupina>

1.4 Meranie kvality podnikateľského prostredia

Na meranie kvality podnikateľského prostredia sa používajú rôzne indexy na medzinárodnej či globálnej úrovni s rôznou konštrukciou a zdrojmi údajov.

Podnikateľské prostredie Slovenska sa tak, ako iné podnikateľské prostredia sveta neustále mení. Na Slovensku je podnikateľské prostredie ovplyvňované viacerými faktormi, ktoré slovenskí podnikatelia považujú za dôležité, kvantifikovateľné a porovnateľné s ďalšími krajinami či už v regionálnom alebo globálnom meradle.

Kvalitné podnikateľské prostredie vytvára základné predpoklady pre udržateľný rast a dlhodobú konkurencieschopnosť akejkolvek svetovej trhovej ekonomiky a taktiež vytvára základné podmienky pre rozvoj malých a stredných podnikov. V našej bakalárskej práci budeme uskutočňovať komparáciu kvality podnikateľského prostredia krajín V4 s osobitným pohľadom na Slovensko.³³

Podľa Eurostatu je podnikateľské prostredie možné merať viacerými spôsobmi:³⁴

- Meranie výkonnosti podnikov

Podnikateľská sféra každej krajiny je ovplyvňovaná celým podnikateľským prostredím a tým pádom aj mnohými sociálnymi, ekonomickými, environmentálnymi faktormi a atribútmi samotných podnikateľov a podnikov. K indikátorom, ktoré vo veľkej miere ovplyvňujú úspešnosť podnikateľských subjektov môžeme zaradiť - počet novo vznikajúcich podnikateľských subjektov, čistý prírastok podnikateľských subjektov, podiel podnikateľských subjektov, ktoré prežijú prvých 3 a 5 rokov svojej existencie a iné. Ak sa pozrieme na meranie výkonnosti podnikov z pohľadu zamestnanosti, môžeme hovoriť o indikátoroch merajúcich úspešnosť novo vznikajúcich a rastúcich firiem naberat' a udržiavať si zamestnancov. V hodnotení bohatstva podnikov sa Eurostat zameriava na

³³ SCIENCE DIRECT, *The comparison of the Quality of business environment*. [online], [cit. 2020. 04.12] Dostupné na internete: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115008266> >

³⁴ CONORTO, Roman – DLHOPOLČEK, Juraj – KOPEČNÝ, Pavol – MAXIN, Radovan – TONKA, Vladimír, TVRDOŇ, Ján – VAJDOVÁ, Eleonóra, VYŠNÝ, Tomáš - *Analýza a monitor kvality podnikateľského prostredia*, [elektornický zdroj]. Bratislava, online. 15 s. [cit. 2020. 04.12] Dostupné na internete: <<https://www.azzz.sk/wp-content/uploads/2015/05/Anal%C3%BDza-monitor-kvality-podnikate%C4%B5sk%C3%A9ho-prostredia-v-SR-a-konkurencieschopnos%C5%A5-ekonomiky.pdf> >

schopnosť rýchleho rastu spoločností z hľadiska ich obratu a zisku. Pri meraní produktivity sa prihliada na výkonnosť v oblasti inovácií.

- Dopad činností podnikov

V tejto kategórii sa uskutočňuje meranie dopadu činností podnikov prostredníctvom indikátorov ako je zamestnanosť (schopnosť podniku vytvárať nové pracovné miesta), rast HDP (ekonomický rast), a rovnomerná distribúcia príjmov, ktorá má dopomôcť k minimalizovaniu chudoby.

1.4.1 Iniciatívy podporujúce podnikateľské prostredia Slovenska

1. Ministerstvo hospodárstva SR³⁵

Snahou ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky je vytvorenie jednotnej štátnej politiky v krajine. Každodennou úlohou ministerstva je vykonávanie štátnej správy a plnenie si úloh ustanovených v zákonoch a právnych predpisoch. Ministerstvu prislúcha zodpovednosť za vedenie úloh týkajúcich sa obrany a vytvárania vhodných podmienok a požiadaviek, ktoré smerujú k obrane a ochrane. Jeho povinnosťou je aj zabezpečenie úloh súvisiacich s dojednávaním medzinárodných zmlúv, s rozvojom medzištátnych stykov a medzinárodnej spolupráce.

2. Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Ministerstvo dopravy sa orientuje na návrh vhodných opatrení a stratégií, ktoré budú schopné zabezpečiť financovanie regionálneho rozvoja. Pre exportné typy podnikov je ministerstvo povinné zabezpečiť povolenie a licenciu na prepravu.

3. Ministerstvo financií SR³⁶

Vedenie ministerstva sa usiluje o zosúladenie príjmov a výdavkov vo verejnej správe s makroekonomickými a strategickými cieľmi politik vlády. Ďalšou úlohou ministerstva financií je snaha dlhodobo udržiavať verejné financie v rámci eurozóny, zachovávať pravidlá pri nakladaní s verejnými zdrojmi, snaha účinne implementovať finančné nástroje EÚ a inej zahraničnej pomoci. Ich cieľom je zvýšiť

³⁵ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Informácie o MHSR*, [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete: <<https://www.mhsr.sk/ministerstvo/informacie-o-mhsr>>

³⁶ MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Vízia ministerstva financií Slovenskej republiky*, [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete: <<https://www.mfsr.sk/sk/ministerstvo/vizia-mf-sr/>>

informatizáciu spoločnosti, znížiť daňové zaťaženie a znížiť daňové a colné úniky a taktiež prispieť k odstráneniu šedej ekonomiky.

4. *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny*³⁷

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je zodpovedné za sociálnu starostlivosť, podporu zamestnanosti, a fungovanie dôchodkového systému. Je dôležitým orgánom štátnej správy v oblasti sociálno-právnej ochrany detí a koordinácie rodinnej politiky. Jeho snahou je neustála modernizácia legislatívy v oblasti práce. Cieľom ministerstva je zvýšiť zamestnanosť v krajine a zabezpečiť aby bol systém sociálnej podpory ekonomicky udržateľný a spravodlivý.

5. *Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka*

Iniciatívy ministerstva poľnohospodárstva smerujú k podporovaniu fyzických osôb pracujúcich v poľnohospodárskej oblasti. Týmto iniciatívami ministerstvo podporuje kvalitu slovenských výrobkov.

6. *Ministerstvo životného prostredia*

Ministerstvo životného prostredia neustále uskutočňuje prieskumy a výskumy orientované na kvalitu životného prostredia na Slovensku, so snahou ho zlepšiť.

7. *Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu*³⁸

Táto agentúra spadá pod záštitu Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky a tvorí jeho príspevkovú organizáciu. Misiou agentúry je snaha zvýšiť príliv zahraničných investorov na náš trh a podporovať slovenské firmy. Víziou agentúry je pretransformovať Slovensko na technologické, inovačné a talentové biznis centrum Európy, teda stať sa preferovaným partnerom firiem zvažujúcich investovanie v strednej Európe.

8. *Slovak Business Agency*³⁹

Kľúčovou, najstaršou a najviac špecializovanou inštitúciou z hľadiska podpory malých a stredných podnikov je práve Slovak Business Agency, ktorej cieľom je zvýšiť mieru prežitia podnikov na trhu, zvýšenie zamestnanosti v súkromnom

³⁷ MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Ministerstvo*. [online], [cit. 2020.01.28], Dostupné na internete: <<https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/>>

³⁸SARIO, *Kto sme*. [online], [cit. 2020.01.28], Dostupné na internete: <<https://www.sario.sk/sk/o-nas/kto-sme>>

³⁹SBA, *O nás*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<http://www.sbagency.sk/o-nas>>

sektore, zvýšenie inovačnej výkonnosti slovenských podnikov a zvýšenie konkurencieschopnosti Slovenska.

9. *Podnikateľská aliancia PAS*⁴⁰

Podnikateľská aliancia Slovenska predstavuje asociáciu, ktorá združuje podnikateľov a tretí sektor. Založenie podnikateľskej aliancie sa vykonalo z dôvodu etickosti, otvorenosti, principiálnosti, solidárnosti a zákonnosti. Cieľom asociácie je skvalitniť formálne a neformálne pravidlá podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v kontexte celospoločenského rozvoja pre všetkých podnikateľov bez rozdielu.

10. *Zákon o malých a stredných podnikoch*⁴¹

Predstavuje iniciatívu Európskej únie komplexne podporovať malé a stredné podniky. Stanovuje opatrenia, ktorými sa snaží zaistiť pre podniky udržateľný rast a zvýšiť ich konkurencieschopnosť. Za jeho cieľ môžeme považovať odstránenie prekážok, ktoré bránia malým a stredným podnikom v bezproblémovom vykonávaní ich podnikateľskej činnosti.

1.4.2 *Index celkovej konkurencieschopnosti*

Index konkurencieschopnosti patrí k najstarším ročne aktualizovaným ukazovateľom hodnotenia podnikateľského prostredia. Ide o index, ktorý porovnáva podmienky na podnikanie vo viacerých krajinách sveta z hľadiska konkurencieschopnosti. Hodnotí schopnosť krajín dosahovať udržateľný hospodársky rast v strednodobom horizonte a tým zabezpečiť vysokú úroveň prosperity pre svojich občanov. Index analyzuje úroveň verejných inštitúcií, infraštruktúry, makroekonomickú stabilitu, zdravie obyvateľstva a základné vzdelanie, vyššie vzdelávanie a tréning, efektívnosť trhu tovarov, efektívnosť pracovného trhu, vyspelosť finančného trhu, technologickú pripravenosť, veľkosť trhu, vyspelosť podnikových procesov a úroveň inovácií.⁴²

⁴⁰PAS, *O nás*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<https://www.alianciapas.sk/o-nas/>>

⁴¹ SBA, *Zákon o malých a stredných podnikoch*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<http://www.sbagency.sk/zakon-o-malych-a-strednych-podnikoch-small-business-act>>

⁴² BELANOVA, Katarína. *Komparácie kvality podnikateľského prostredia v krajinách V4* [online], 2014. [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/03_biatic14-1_belaova.pdf>

Index celkovej konkurencieschopnosti je tvorený 12.piliermi, na základe ktorých sa dajú zistiť slabé a silné stránky krajiny a následne odstrániť nedostatky a dospieť k vyriešeniu problémov.

1. Pilier – Inštitúcie - Inštitucionálny rámec hodnotíme z pohľadu kvality štátnej správy a efektívnosti podnikov. V tomto pilieri sú zahrnuté ukazovatele ako etické správanie firiem, miera korupčného prostredia, nezávislosť súdnictva od vplyvu vládnych organizácií a firiem, vlastnícke práva, ochrana duševného vlastníctva, smerovanie verejných prostriedkov, dôvera verejnosti politikom, spoľahlivosť a dôvera verejnosti v policajný systém, sila ochrany investorov.
2. Pilier - Infraštruktúra – Tvorí ju súhrn zariadení a inštitúcií najmä v oblasti dopravy a spojov, ktoré sú nevyhnutným podkladom na zabezpečenie náležitého chodu vlastnej výroby v danej krajine. Dobre vyvinutá infraštruktúra znižuje náklady na dopravu a transakcie, uľahčuje pohyb tovaru a osôb a zabezpečuje prístup k energii a vode.⁴³
3. Pilier – Informačné a komunikačné technológie⁴⁴- Ich využitie siaha od hospodárskych, spoločenských a medziľudských transakcií a interakcií. S určitosťou môžeme poznamenať, že práve tento pilier je jedným z tých, ktorý mení spôsoby, akými ľudia pracujú, komunikujú, žijú a učia sa.
4. Pilier – Makroekonomická rovnováha – Predstavuje rovnováhu celého národného hospodárstva na takmer všetkých trhoch. Nastáva vtedy, keď agregátna ponuka sa rovná agregátnemu dopytu. Hlavnými príčinami narušenia rovnováhy môžu byť súkromné a verejné výdavky na spotrebu a investície, inflácie, a vysoká nezamestnanosť.⁴⁵
5. Pilier – Zdravie a základné vzdelania - Zdravá pracovná sila je životne dôležitá pre konkurencieschopnosť a produktivitu krajiny. Nízka úroveň verejného zdravia

⁴³ KNOŠKOVÁ, Ľubica – DONOVALOVÁ, Alena. *Hodnotenie vývoja konkurencieschopnosti Slovenskej republiky*. [online], 2017. [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete :

<https://of.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2017-01/scb0117-knoskova-donovalova.pdf>

⁴⁴ SEARCH CIO, *Information and communications technology* . [online], [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete : <<https://searchcio.techtarget.com/definition/ICT-information-and-communications-technology-or-technologies> >

⁴⁵ FERDI, *Macroeconomic stability, financial stability, and monetary policy rules*. [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<https://ferdi.fr/dl/df-TsyHiq4WgtMWgMYZttP7AadG/ferdi-p29-macroeconomic-stability-financial-stability-and-monetary-policy.pdf>>

predstavuje pre podniky vysoké náklady, zvyšuje neprítomnosť v práci a pracuje pri nízkej úrovni účinnosti. Tento pilier tiež zohľadňuje kvantitu a kvalitu základného vzdelania získaného obyvateľstvom, keďže základné vzdelanie umožňuje rozvoj potenciálu pracovníkov.

6. Pilier – Zručnosti – Kvalitné vzdelávanie je kľúčovým faktorom dobre fungujúcej ekonomiky, ktorá chce napredovať. Tento pilier okrem iného počíta s meraním aspektov, ktoré súvisia s kvalitou vzdelávania, rozsahu odborných znalostí, rozvoju digitálnej gramotnosti, medziľudských zručností a schopnosti kriticky a kreatívne myslieť.
7. Pilier - Efektivita trhu tovarov – Krajiny s efektívnymi trhmi tovarov sa snažia o produkovanie správnych výrobkov a služieb, vzhľadom na ich konkrétnu ponuku a dopyt v odvetví. Na trhu je najpožadovanejším tovarom ten, ktorý prosperuje. Efektívnosť trhu závisí aj od podmienok dopytu ako je orientácia na zákazníka a sofistikovanosť kupujúceho. Z kultúrnych alebo historických dôvodov môžu byť zákazníci v niektorých krajinách náročnejší ako v iných.
8. Pilier - Efektivita pracovného trhu - Dobre fungujúci trh práce zvyšuje produktivitu, tým sa zvyšuje aj HDP. Čím je pracovné prostredie lepšie, tým efektívnejšie bude fungovať daná organizácia.⁴⁶
9. Pilier - Finančný systém - Rozvinutý finančný sektor podporuje produktivitu práce a tým aj celú ekonomiku krajiny. V úspešnom finančnom systéme ľudia smerujú svoje úspory do investícií, nedržia peniaze, pretože sú najlikvidnejšie a časom strácajú hodnotu.
10. Pilier - Veľkosť trhu – Znázorňuje veľkosť domáceho trhu a zahraničného trhu, na ktorý má krajina prístup. Pri veľkosti trhu sa hodnotia ukazovatele ako veľkosť domáceho trhu a hodnotenie exportu krajiny. Čím je domáci trh väčší, tým je väčším lákadlom pre domáce, ale aj zahraničné spoločnosti.⁴⁷

⁴⁶ WORLD BANK. 2017. *The global Competivness Report*. [online], 2017 [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/04Backmatter/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018AppendixA.pdf>>

⁴⁷ KNOŠOVÁ, Lucia – DONOVALOVÁ, Alena - *Hodnotenie vývoja konkurencieschopnosti Slovenskej republiky*. [online], 2017. [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <https://of.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2017-01/scb0117-knoskova-donovalova.pdf>

11. Pilier - Dynamika obchodu – Predstavuje to, do akej miery krajina podporuje spoluprácu s inými krajinami. Zahŕňa tiež dobre organizovanú prácu, ktorá obsahuje zmeny, riziko, nové obchodné modely a administratívne pravidlá, ktoré umožňujú firmám ľahký vstup a výstup na trh.⁴⁸
12. Pilier - Inovácie - Zahŕňajú schopnosť krajiny vytvárať a prijímať nové technológie, nové spôsoby a nápady. Ide o proces prevedenia nápadu alebo vynálezu na tovary, alebo služby. V podnikaní sa inovácie často objavujú, keď spoločnosť uplatňuje nápady, ktorými sa usiluje zlepšiť svoju podnikateľskú činnosť a čo najviac uspokojiť potreby zákazníka.⁴⁹

1.4.3 Index doing business

Index doing business patrí medzi najlepšie a najuznávanejšie meradlá podnikateľského prostredia. Meranie kvality podnikateľského prostredia na základe kritérií indexu doing business každoročne vykonáva svetová banka, ktorá aktuálne pracuje so 190 ekonomikami sveta a následne zverejňuje výsledky, na základe ktorých sa posudzuje úroveň podnikateľského prostredia krajín. Projekt doing business poskytuje objektívne opatrenia v oblasti regulácie podnikania a ich presadzovania v ekonomikách sveta.⁵⁰

Prvá vydaná správa o hodnotení podnikateľského prostredia v indexe doing business bola zverejnená v roku 2003. Obsahovala 5 ukazovateľov, ktoré boli vykonávané v 133 ekonomikách sveta s cieľom poskytnúť hodnotenie objektívnych opatrení v oblasti regulácie podnikania.⁵¹

⁴⁸ HEONG. Chee -ONG. Lin – *Business Dynamics in the 21. Century* [Elektronický zdroj]. Croatia, online. 5 p. [cit.2020.04.01], Dostupné na internete:

<https://books.google.sk/books?id=AuyZDwAAQBAJ&pg=PA24&lpg=PA24&dq=business+dynamics+meaning&source=bl&ots=x17Zrb8IMl&sig=ACfU3U215GzbOff_JbuHJ_18cDTdqCF4vg&hl=sk&sa=X&ved=2ahUKEwihhMW5t8TpAhWD2eAKHSeID3I4ChDoATAEegQICRAB#v=onepage&q=business%20dynamics%20meaning&f=false>

⁴⁹ BUSINESS DICTIONARY, *Innovation*, [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<http://www.businessdictionary.com/definition/innovation.html> >

⁵⁰ WORLD BANK, *About Doing business*, [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<https://www.doingbusiness.org/en/about-us> >

⁵¹ DRISHTI, *Ease of doing business* [online], 2020 [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<https://www.drishtias.com/daily-updates/daily-news-analysis/ease-of-doing-business-2020> >

Najlepšie hodnotenou krajinou je krajina, umiestnená na 1. mieste v rebríčku hodnotení a najhoršie hodnotenou krajinou, je krajina umiestnená na poslednej priečke.⁵²

V nasledujúcej schéme si vymenujeme 10 ukazovateľov, na základe ktorých index doing business posudzuje a meria kvalitu podnikateľského prostredia.

Schéma č. 2: Sub – indexy merania podnikateľského prostredia v indexe doing business

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií získaných z reportu indexu doing business

⁵² WORLD BANK, *About doing business* [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na : <<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB17-Chapters/DB17-About-Doing-Business.pdf>>

Výber týchto 11 ukazovateľov bol vedený ekonomickým výskumom avšak, nezahŕňa faktory, ktoré vo väčšej miere ovplyvňujú podnikanie a celé podnikateľské prostredie. K týmto faktorom môžeme zaradiť veľkosť trhu, mieru inflácie, nezamestnanosť alebo infraštruktúru. Prieskum a výsledky indexu doing business sa orientujú iba na jednu formu podnikania a tou je spoločnosť s ručením obmedzeným, preto podľa nášho názoru nie je adekvátnym meradlom z hľadiska globálneho porovnávania podnikateľského prostredia. Ďalšou nevýhodou tohto indexu je, že faktory a merania sú prevažne vykonávané vo veľkých mestách, z toho vyplýva, že ak je nejaká časť z krajiny zaostalejšia, nemusí sa to odzrkadliť na výsledku merania.

1.4.4 Index vnímania korupcie

Organizácia Transparency International každoročne hodnotí mieru vnímania korupcie vo verejnom sektore po celom svete. Report a výsledky tohto indexu sú každoročne vydávané v januári a hodnotený je vždy predchádzajúci rok. Index vnímania korupcie alebo CPI index (Corruption Perceptions Index) patrí k najvýznamnejším a najcitovanejším indexom venujúcim sa korupcii vo verejnom sektore. Korupcia sa vyčísluje na stupnici, kedy výsledné skóre krajiny sa môže pohybovať od 0 (všadeprítomná korupcia) do 10 (žiadna korupcia). Tento index nezaraďujeme k samostatným prieskumom, ale môžeme ho charakterizovať ako prieskum prieskumov, ktorý je vypočítaný z priemerne ôsmich a najmenej z troch medzinárodných prieskumov, v ktorých sa vyskytuje hodnotenie stavu korupcie.⁵³

Tento index podľa odborníkov a podnikateľov hodnotí 180 krajín a teritórií na základe korupcie vo verejnom sektore štátu. Poukazuje na to, že pretrvávajúce zlyhávanie väčšiny krajín vo veľkej miere ovplyvňuje korupciu, ktorá prispieva ku kríze v demokracii na celom svete. Aj keď existujú výnimky, z údajov vyplýva, že napriek určitému pokroku sa väčšine krajín nedarí realizovať opatrenia v boji proti korupcii.⁵⁴

⁵³ TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO, *Index vnímania korupcie* [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete : <<https://transparency.sk/sk/vystupy/rebricky/>>

⁵⁴ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Corruption perceptions index*. [online], 2018. [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete : <<https://www.transparency.org/en/cpi/2018> >

2 Cieľ práce

Podnikateľské prostredie je veľmi široký pojem, ktorý je charakterizovaný z viacerých hľadísk a pohľadov. V našej záverečnej práci sme sa venovali analýze a komparácii kvality podnikateľského prostredia v krajinách V4 na základe porovnania v národných a nadnárodných indexoch.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na základe podrobnej analýzy a komparácie, zhodnotiť podobné a rozdielne črty kvality podnikateľského prostredia vo vybraných krajinách a navrhnúť odporúčania pre zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku.

K realizovaniu hlavného cieľu sme si stanovili čiastkové ciele ku ktorým patrí:

- Spracovanie základného pojmového aparátu k danej problematike, zaradíme sem pojmy podnik, podnikanie, podnikateľ, podnikateľské prostredie a taktiež pojem Vyšehradská štvorka
- Podrobná charakteristika indexov podnikateľského prostredia a inštitúcií podporujúcich rozvoj podnikania na Slovensku
- Zhodnotenie kvality podnikateľského prostredia vo vybraných krajinách prostredníctvom národných a nadnárodných indexov
- Uskutočnenie záverečného porovnania a zhodnotenia podobných a rozdielnych črt vo vybraných krajinách
- Vyhodnotenie a navrhnutie odporúčaní pre zlepšenie kvality podnikateľského prostredia na Slovensku

Pred samotným realizovaním cieľov a výskumu, sme si stanovili nasledujúce výskumné otázky:

1. Dosahujú krajiny V4 podobné hodnotenie v jednotlivých pilieroch hodnotenia indexu globálnej konkurencieschopnosti a indexu doing business?
2. Ako sa vyvíja stav podnikateľského prostredia na Slovensku v poslednom sledovanom období v porovnaní s priemerom krajín V4?

3 Metodika práce a metódy skúmania

Objektom skúmania našej práce je podnikateľské prostredie v krajinách V4 s detailnejším zameraním na Slovenskú republiku. V podnikateľskom prostredí uvedených krajín budeme popisovať ich charakteristiky prostredníctvom skúmania v národných a nadnárodných indexoch.

V teoretickej časti práce sme čerpali potrebné informácie z elektronických a bibliografických dokumentov a taktiež z platnej legislatívy. Jadro záverečnej práce tvorili prevažne štatistické údaje zamerané na indexy porovnania podnikateľského prostredia získavané zo zahraničných internetových zdrojov. Doplnujúce informácie sme získavali z overených online zdrojov zameraných na našu problematiku.

V záverečnej práci boli použité viaceré metódy, ktorými sú:

- *Metóda analýzy* použitá prevažne v prvej kapitole, kde sme uskutočnili spracovanie pojmu podnikateľské prostredie a jeho detailnejšie rozčlenenie. Táto metóda bola použitá aj pri hodnotení krajín v jednotlivých indexoch skúmania.
- *Metóda porovnávania*, aplikovaná najmä v štvrtej kapitole, kde sme uskutočňovali porovnanie zmeny umiestnenia krajín v sledovaných rebríčkoch indexov a taktiež aj celkové porovnanie umiestnenia krajín.
- *Metóda zovšeobecnenia* bola použitá v závere našej bakalárskej práce, kde sme uskutočnili globálne porovnanie krajín V4 vo všetkých skúmaných indexoch merania.
- *Metóda dedukcie* bola realizovaná pri určovaní hlavného cieľa a tvorbe jeho čiastkových cieľov a výskumných otázok.
- *Metóda indukcie* bola použitá pri konštatovaní vývoja podnikateľského prostredia. Túto metódu sme využili prevažne v štvrtej časti, ale aj v samotnom závere práce.

4 Výsledky práce a diskusia

V tejto časti bakalárskej práce sa budeme zameriavať na krajiny V4 jednotlivo, na ich slabé a silné stránky a na ich komparáciu z hľadiska postavenia v rebríčkoch. V našom prieskume sme v indexe globálnej konkurencieschopnosti a v indexe vnímania korupcie porovnávali umiestnenia krajín počas rokov 2009 - 2019 s detailnejším zameraním na komparáciu rokov 2019 a 2009. V indexe doing business sme porovnávali umiestnenia krajín počas rokov 2009 – 2019 a detailnejšie sme porovnali roky 2019 a 2012.

4.1 Hodnotenie podnikateľského prostredia v indexe globálnej konkurencieschopnosti

Ako sme poznamenali v teoretickej časti, index celkovej konkurencieschopnosti je každoročne vydávaný svetovou bankou, zohľadňuje silu a slabiny krajiny a analyzuje faktory, ktoré hrajú významnú rolu pri vytváraní priaznivého podnikateľského prostredia v krajine a sú dôležité z hľadiska konkurencieschopnosti a výroby.⁵⁵

Na hodnotenie podnikateľského prostredia krajín sme použili reporty, každoročne vydávané World Economic Fórum, v ktorých je skúmaných 103 indikátorov zoskupených v 12 pilieroch. Každý z indikátorov sa meria na škále od 0 do 100 a ukazuje úroveň konkurencieschopnosti krajiny, teda vypovedá o tom, či je krajina bližšie k ideálnemu stavu, alebo jej konkurencieschopnosť je iba minimálna. Kombináciou indikátorov sa vypočítava celkové skóre krajiny, kedy najlepšie hodnotenou krajinou s najvyšším dosiahnutým skóre za rok 2019 bol práve Singapur s dosiahnutým skóre až 84,3, druhou najlepšie hodnotenou krajinou boli Spojené štáty americké so skóre 83,7, na tretej priečke sa za rok 2019 umiestnil Hong Kong s hodnotou skóre 83,1. Na štvrtom mieste v rámci hodnotenia indexu globálnej konkurencieschopnosti sa umiestnilo Nórsko a na piatom Švajčiarsko so skóre 82,3. V porovnaní s rokom 2018 sa na prvom mieste umiestnili Spojené štáty americké a Singapur

⁵⁵ *The Global Competitiveness Index* [online], [cit. 2020.04.26], Dostupné na internete : <http://www.economy.ge/uploads/ek_ciprebshi/reitingebi/reitingebi_eng/gci.pdf >

obsadil druhú priečku. Na treťom mieste bolo Nemecko a tesne za ním Švajčiarsko a Japonsko.

Tabuľka č. 2: Top 5 umiestnených krajín v indexe globálnej konkurencieschopnosti

Top 5 krajín		
2009	2018	2019
Švajčiarsko	USA	Singapur
USA	Singapur	USA
Singapur	Nemecko	Hong Kong
Švédsko	Švajčiarsko	Holandsko
Dánsko	Japonsko	Švajčiarsko

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ak porovnáme aktuálne vyhodnotenie top 5 krajín s rokom 2009 vidíme, že Singapur sa v priebehu desiatich rokov dostal z tretej priečky na prvú a Spojené štáty si dlhodobo udržiavajú svoje druhé miesto.

Tabuľka č. 3: Komparácia umiestnení krajín V4 v indexe globálnej konkurencieschopnosti počas rokov 2019 a 2009

	Slovensko			Česko			Maďarsko			Poľsko		
	2019	2009	Zmena	2019	2009	Zmena	2019	2009	Zmena	2019	2009	Zmena
1	61	78	17	44	62	18	63	76	13	60	66	6
2	30	63	33	20	48	28	27	57	30	25	103	78
3	39	33	-6	42	30	-12	54	40	-14	51	48	-3
4	1	40	39	1	43	42	43	83	40	1	74	73
5	57	48	-9	48	33	-15	70	53	-17	54	35	-19
6	45	47	2	29	24	-5	49	35	-14	34	27	-7
7	89	32	-57	55	27	-28	91	64	-27	50	53	3
8	64	29	-35	48	20	-28	80	63	-17	70	50	-20
9	56	28	-28	47	42	-5	66	69	3	57	44	-13
10	59	57	-2	42	40	-2	48	45	-3	22	20	-2
11	55	51	-4	32	25	-7	83	76	-7	59	44	-15
12	44	68	24	29	25	-4	41	45	4	39	52	13

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov získaných v indexe globálnej konkurencieschopnosti

Číslo 1 predstavuje pilier inštitúcií, 2 – infraštruktúru, 3 – inovačné a komunikačné technológie, 4 – makroekonomickú rovnováhu, 5 – zdravie a základné vzdelanie, 6 – zručnosti, 7 – efektivitu trhu tovarov, 8 – efektivitu pracovného trhu, 9 – finančný systém, 10 – veľkosť trhu, 11 – dynamiku obchodu a 12 - inovácie.

Z pohľadu celkového poradia sa Slovensko v roku 2019 umiestnilo a 42. mieste v hodnotení indexu globálnej konkurencieschopnosti, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles o jednu priečku a v porovnaní s rokom 2009 posun o 5 priečok vyššie. V porovnaní s blízkymi susediacimi krajinami môžeme z grafu usúdiť, že Slovensko dosiahlo zásadne negatívne umiestnenie v oblasti konkurencieschopnosti. Najväčšie zhoršenie z dvanástich hodnotených pilierov zaznamenávame v siedmom pilieri, kedy Slovensko kleslo o viac ako 50 priečok v priebehu desiatich rokov. V porovnaní s ostatnými krajinami najviac zaostávame v efektívnosti trhu tovarov, na ktorom slovenským podnikateľom

prekáža komplikovaný daňový a colný systém, osobitné daňové režimy a dotácie, ktoré poškodzujú konkurenčné prostredie.⁵⁶

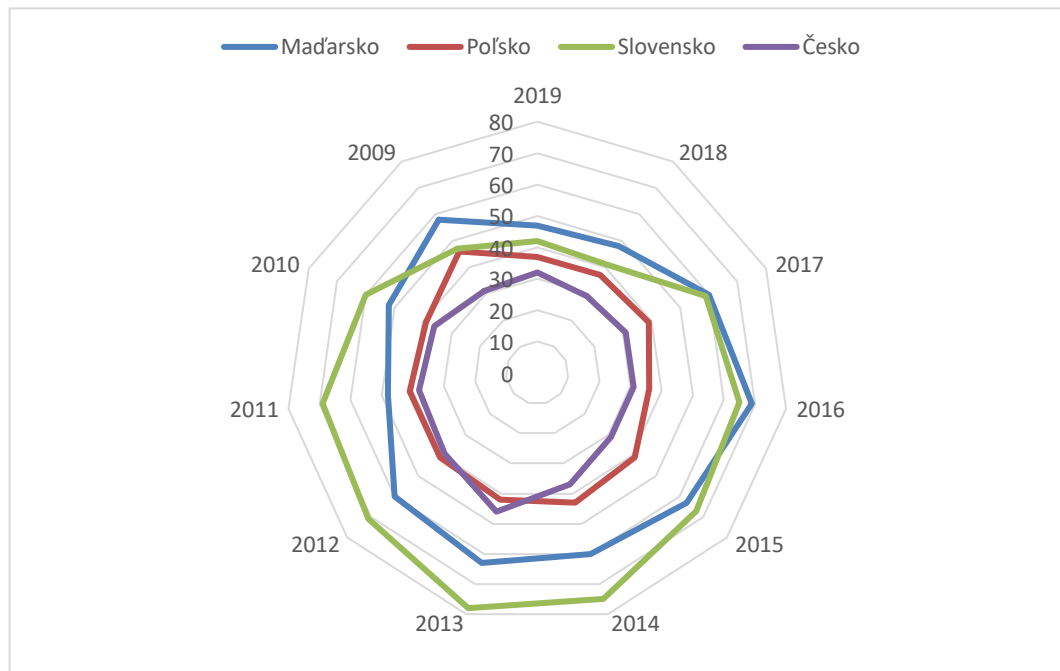
Ďalším pilierom, v ktorom Slovensko zaostáva je kvalita verejných inštitúcií, kde konkurencieschopnosti najviac škodí vysoké regulačné zaťaženie, nízka vymožitelnosť práva, nedostatočná nezávislosť súdnictva a polície, ale tiež nejasná dlhodobá hospodárska vízia vlády. V tomto pilieri sme sa v roku 2009 umiestnili na 78. mieste a v roku 2019 na 61. mieste, čo znamená polepšenie si o 17 priečok. Nižšie postavenie oproti ostatným krajinám vykazujeme v inovačnej kapacite, teda v dvanástom pilieri, kde zaostávame najmä v miere diverzity pracovnej sily, spolupráci medzi subjektmi a vyspelosti nákupného správania, kde spotrebiteľia naďalej preferujú skôr nižšiu cenu pred kvalitatívnymi vlastnosťami produktov a služieb.

Pozitívne je hodnotená makroekonomická rovnováha, v ktorej sme v priebehu desiatich rokov postúpili o 10 priečok vyššie a spolu s 31 ekonomikami sveta sme sa v roku 2019 dostali na prvú priečku v rebríčku, o ktorú môže Slovensko v dôsledku aktuálnej situácie vo verejných financiách v nasledujúcom hodnotení prísť. Zlepšenie sme dosiahli aj v hodnotení kvality infraštruktúry, zručností a inovácií.

Ak sa na tabuľku č. 3 pozrieme komplexne, môžeme usúdiť, že spoločnými črtami krajín V4 je podobný priebeh zmeny umiestnení v jednotlivých pilieroch indexu globálnej konkurencieschopnosti. Každá zo sledovaných krajín si v priebehu 10 rokov pohoršila svoje umiestnenie v oblasti inovačných a komunikačných technológií, v pilieri zdravia, v efektívite pracovného trhu a v kategórii veľkosti trhu a naopak k zlepšeniu došlo v oblasti prvého, druhého a štvrtého pilieru. Rozdielne črty v umiestnení môžeme zaznamenať v kategórii zručností, kedy došlo k ich zlepšeniu iba na Slovensku. V efektívite trhu tovarov si svoje umiestnenie vylepšilo iba Poľsko a to konkrétne o 3 miesta. V sekcii finančného systému si polepšilo jedine Maďarsko a v inováciách došlo k zlepšeniu umiestnenia vo všetkých krajinách okrem Česka.

⁵⁶ PAS, SR na 42. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti. [online], 2019. [cit. 2020.04.26], Dostupné na internete : <<https://www.alianciapas.sk/2019/10/09/sr-na-42-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>>

Graf č. 1: Vývoj celkových umiestnení krajín V4 v indexe globálnej konkurencieschopnosti počas rokov 2009-2019

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zosumarizovaním údajov z grafu č. 1 môžeme poznamenať, že konkurencieschopnosť krajín V4 sa v priebehu 10 rokov stále mení. Pri porovnávaní konkurencieschopnosti Slovenska s ostatnými krajinami môžeme povedať, že v rokoch 2010 až 2016 bolo Slovensko krajinou s najnižšou konkurenčnou schopnosťou. Slovensko na začiatku nášho sledovania patrilo k priemeru krajín V4, dosahovalo vyššiu konkurencieschopnosť ako Maďarsko, či Poľsko. Najlepšie umiestenie v rebríčku Slovensko dosiahlo v roku 2018, kedy skončilo na 41. mieste spomedzi všetkých ekonomík a naopak najhoršie dosahovalo v roku 2013, kedy sa umiestnilo na 78. mieste v rebríčku, čo predstavovalo najhoršie umiestnenie zo všetkých krajín V4. Ako môžeme vidieť na grafe, rok 2013 bol pre Slovensko a Česko jedným z najhorších rokov z hľadiska umiestnenia v rebríčku indexu globálnej konkurencieschopnosti, avšak je potrebné poznamenať, že Slovensko bolo jedinou krajinou, pri ktorej prišlo k takémuto výraznému poklesu. Tento pokles nie je možné ospravedlniť makroekonomickými faktormi ako bola hospodárska kríza z roku 2008, pretože ostatné krajiny V4 dosahovali výrazne lepší výsledok.

Na základe tohto prieskumu môžeme konštatovať, že Česko je už dlhodobo krajinou s najvyššou konkurenčnou schopnosťou s umiestnením v rebríčku na 32. mieste. Za ním

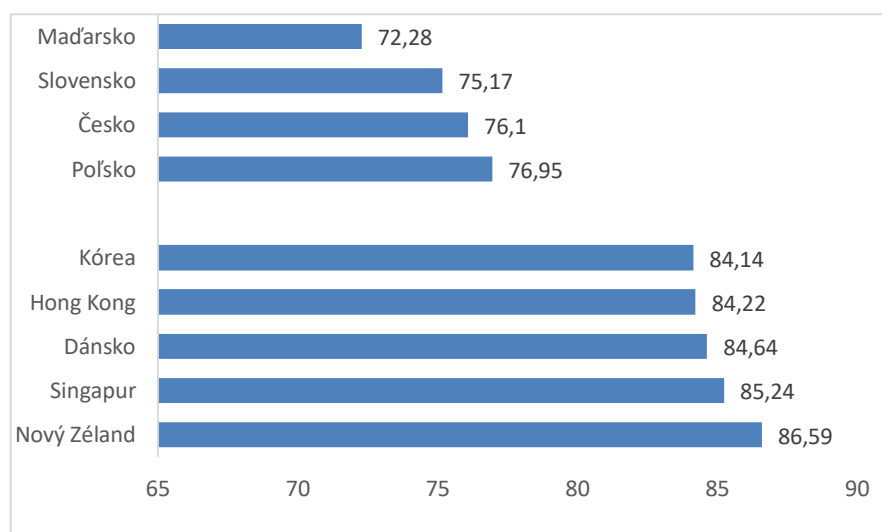
nasleduje Poľsko, ktoré obsadilo 32. priečku. Na treťom mieste je Slovensko s obsadením 42. miesta a na poslednom 47. mieste v rebríčku sa umiestnilo Maďarsko s najnižšou konkurenčnou schopnosťou v porovnaní s krajinami V4.

4.2 Hodnotenie podnikateľského prostredia krajín v Indexe doing business

Ako sme spomínali v teoretickej časti, index doing business sa meria pomocou 10 subindexov (ukazovateľov) a vyjadruje, aké jednoduché je podnikanie v jednotlivých ekonomikách sveta. Celkovo sa Slovensko v tomto hodnotení umiestnilo v poslednom dostupnom hodnotení z roku 2019 na 42. mieste z globálne hodnotených 190 ekonomík sveta. Graf nižšie znázorňuje to, ako sú krajiny V4 vzdialené od najlepšie hodnotených krajín v danom roku.

Čím vyššie skóre krajina dosiahne, tým viac sa približuje k ideálnemu existujúcemu stavu v globálnom porovnaní. Z grafu nižšie je zrejmé, že všetky krajiny V4 zaostávajú takmer o 10 bodov za top 5 krajinami v hodnotení. Dáta v indexe doing business sú kvantifikované ako celkové poradie krajiny zo 190 hodnotených ekonomík – čím nižšie poradové číslo tým lepšie sa krajina umiestnila.

Graf č. 2: Dosiahnuté skóre top 5 krajín v porovnaní s krajinami V4 v indexe doing business za rok 2019

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 4: Komparácia umiestnení krajín V4 v indexe doing business rokov 2019 a 2012

	Slovensko			Česko			Maďarsko			Poľsko		
	2019	2012	Zmena	2019	2012	Zmena	2019	2012	Zmena	2019	2012	Zmena
1	127	76	-51	115	138	23	82	39	-43	121	126	5
2	143	50	-93	156	68	-88	110	55	-55	40	160	120
3	47	102	55	10	148	138	122	103	-19	58	64	6
4	9	10	1	33	34	1	30	43	13	41	89	48
5	44	24	-20	44	48	4	32	48	16	32	8	-24
6	95	111	16	72	97	25	110	122	12	57	46	-11
7	48	130	82	45	119	74	86	117	31	69	128	59
8	1	95	94	1	70	69	1	74	73	1	46	45
9	47	71	24	99	78	-21	22	19	-3	53	68	15
10	42	35	-7	15	33	18	65	66	1	25	87	62

Zdroj vlastné spracovanie na základe údajov získaných v indexe doing business

Číslo 1 v tabuľke č. 4 predstavuje sub – index označujúci začatie podnikania, č. 2 – získavanie stavebných povolení, č. 3 – získavanie elektrickej energie, č. 4 – registrácia nehnuteľností, č. 5 – získavanie úverových zdrojov, č. 6 – ochrana minoritných investorov, č. 7- platenie daní, č. 8 – obchodovanie cez hranice, č. 9 – vymáhateľnosť zmlúv a č. 10 – riešenie platobnej neschopnosti

V tabuľke č. 4 sme sa venovali komparácii umiestnenia krajín v indexe doing business počas roku 2019 v porovnaní s rokom 2012. V ostatných indexov sme porovnávali umiestnenia krajín počas roku 2019 a 2009. V tomto prípade sme také porovnanie uskutočniť nemohli, pretože sub – indexy indexu doing business sa v roku 2009 nezhodovali so sub – indexami v roku 2019.

Pre založenie podniku v Slovenskej republike počas roku 2019 bolo nutné vykonať 8 procedúr trvajúcich 26,5 dňa a náklady na založenie boli vo výške 1,0% príjmu na obyvateľa a minimálny kapitál bol vo výške 16,4 % príjmu na obyvateľa. Založenie podniku v Slovenskej republike môžeme zhodnotiť ako zdĺhavé, a minimálny vklad za

pomerne vysoký v porovnaní s Českou republikou kde je minimálny kapitál nulový. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 môžeme poznamenať, že založenie podniku prebiehalo jednoduchšie. Bolo potrebné vykonať 7 procedúr, trvajúcich 12,5 dňa.

Na získanie stavebného povolenia je v Slovenskej republike potrebných 14 procedúr, ktoré trvajú 300 dní.

Zabezpečenie elektrickej energie nie je príliš zdĺhavý proces. Na pripojenie je potrebné absolvovať 5 fáz trvajúcich 89 dní a náklady predstavujú 233,3% z príjmu na obyvateľa, čo je pomerne vysoká položka.

Pri registrácii nehnuteľnosti sú potrebné 3 procedúry, ktoré trvajú 16,5 dňa a náklady sú 0% z ceny nehnuteľnosti.

V získavaní úverov si Slovenská republika polepšila o 11 miest v porovnaní s minulým. Index sily zákonných práv pri získaní/poskytnutí úveru je 7 z 12 a index hĺbky úverových informácií je 7 z 8.

V kategórii ochrany minoritných investorov sa Slovensko v roku 2019 umiestnilo na 95. mieste v rebríčku.

Čo sa týka platenia daní v Slovenskej republike je potrebné prvotné zaplatenie 8 daní, ktoré zaberie asi 192 hodín za daný rok.

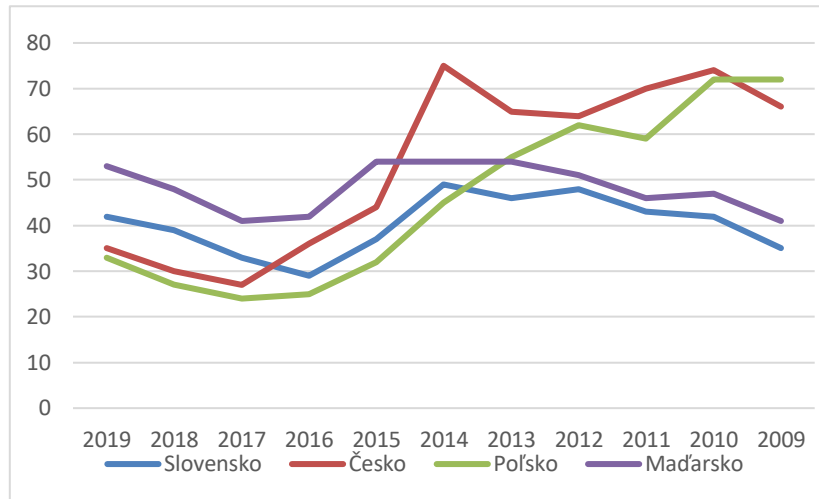
Pri obchodovaní našej krajiny cez hranice sa Slovensko umiestnilo na 1. mieste spomedzi všetkých ekonomík. Toto postavenie však neobsadilo iba Slovensko. Na prvej priečke sa umiestnilo viac krajín.

Čas na vymáhanie zmlúv a vyriešenie prípadov zaberie v Slovenskej republike približne 775 dní a cena tejto služby predstavuje 20,5% z hodnoty pohľadávky.

Čo sa týka riešenia platobnej neschopnosti v krajine, sa Slovensko umiestnilo v roku 2019 na 42.mieste celkovo.

Z tabuľky č. 4 je jednoznačné že u všetkých sledovaných krajín došlo v priebehu siedmich rokov k zlepšeniu ich hodnotenia takmer vo všetkých kategóriách. Spoločnou črtou krajín je zlepšenie umiestnenia v štvrtom, siedmom a ôsmom pilieri, ktoré predstavujú registráciu nehnuteľností, platenie daní a obchodovanie cez hranice.

Graf č. 3: Vývoj celkového umiestnenia krajín V4 v indexe doing business počas rokov 2009-2019

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.3 Hodnotenie podnikateľského prostredia krajín v indexe vnímania korupcie

Tento index, ktorý podľa odborníkov a podnikateľov skúma a zohľadňuje stupeň úrovne korupcie vo verejnom sektore v 180 krajinách sveta. Index vnímania korupcie vo svojich výsledkoch používa stupnicu od 0 do 100, kde 0 je veľmi skorumpovaný štát a 100 naopak čistý štát. V tohtoročnom výskume dosahujú viac ako dve tretiny krajín skóre pod 50, pričom priemerné skóre predstavuje iba 43.

Podľa tohto najcitovanejšieho svetového rebríčka vnímania korupcie od Transparency International skončilo Slovensko v minulom roku na 59. mieste, čo je o dve priečky nižšie ako v roku 2018 a až o štyri miesta horšie ako na začiatku roka 2009. Slovensko dosiahlo v roku 2019 len 50 bodov, zo sto možných. Z krajín EÚ sa za Slovenskom umiestnilo iba päť krajín a to Maďarsko, Grécko, Chorvátsko, Rumunsko a Bulharsko. Z postkomunistických krajín je v rebríčku najlepšie Estónsko, celkovo na 18.

mieste. Väčšina krajín východnej Európy si však postavenie medziročne pohoršila. Najviac klesli Rumunsko a Česká republika. Pozície si zhoršili všetci postkomunistickí susedia Slovenska.

Najčistejšími krajinami boli v minulom roku Dánsko a Nový Zéland. Naopak, ako najskorumpovanejšie boli vnímané Somálsko, Južný Sudán a Sýria.

Korupcia patrí k jedným z množstva faktorov, ktoré dokážu ovplyvniť kvalitu podnikateľského prostredia. Na Slovensku patrí k jedným z najväznejších spoločenských problémov a významne ovplyvňuje obchodovanie so štátom, verejné obstarávanie či vymožitelnosť práva.

V tabuľke nižšie môžeme vidieť, že Slovensko, Česko a Poľsko si v porovnaní s rokom 2009 polepšili skóre o minimálne 5 bodov. Toto bodové hodnotenie vyjadruje postavenie krajín v celkovom rebríčku indexu vnímania korupcie.

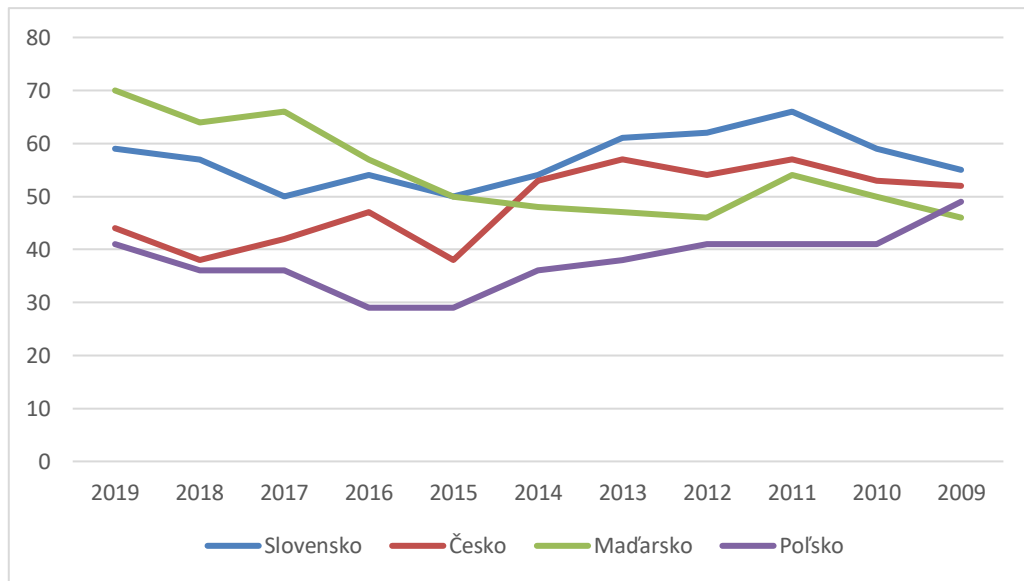
Tabuľka č. 5: Vývoj umiestnenia krajín V4 v indexe vnímania korupcie počas rokov 2009 - 2019

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Slovensko	59	57	50	54	50	54	61	62	66	59	55
Česko	44	38	42	47	38	53	57	54	57	53	52
Maďarsko	70	64	66	57	50	48	47	46	54	50	46
Poľsko	41	36	36	29	29	36	38	41	41	41	49

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov získaných v reportoch indexu vnímania korupcie

Ak sa aj v tomto indexe detailnejšie zameriame na porovnanie umiestnenia krajín V4 v roku 2019 a 2009, môžeme si všimnúť, že spoločnou črtou krajín je ich zhoršenie v oblasti korupcie. Najlepšie sa zo sledovaných krajín v rebríčku indexu vnímania korupcie umiestnilo Poľsko, druhú priečku obsadilo Česko, tretiu Slovensko a najviac skorumpovanou krajinou sa v roku 2019 stalo Maďarsko.

Graf č. 4: Vizualizácia vývoja umiestnenia krajín V4 v indexe doing business počas rokov 2009-2019

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.4 Súhrn hodnotených indexov

V tabuľke nižšie môžeme vidieť zosumarizovanie aktuálnych údajov za rok 2019 z 3 hlavných globálnych hodnotení podnikateľského prostredia krajín podľa celkového umiestnenia krajín v daných rebríčkoch. V tabuľke sme vykonali porovnanie Slovenska s priemerom krajín V4, čím upozorňujeme na oblasti, v ktorých Slovensko regionálne zaostáva, alebo naopak napreduje.

Tabuľka č. 6: Regionálne porovnanie Slovenska a krajín V4 podľa celkového poradia v globálnych indexoch za rok 2019

Indexy	Celkové poradie				Priemer V4	V4 vs. SK
	SK	ČR	PL	HU		
Index globálnej konkurencieschopnosti	42	32	37	47	40	-2
Inštitúcie	61	44	60	63	57	-4
Infraštruktúra	30	20	25	27	26	-4
ICT technológie	39	42	51	54	47	8
Makroekonomická rovnováha	1	1	1	43	12	11
Zdravie	57	48	54	70	57	0
Zručnosti	45	29	34	49	39	-6
Efektívnosť trhu	89	55	50	91	71	-18
Efektívnosť pracovného trhu	64	48	70	80	65	1
Finančný systém	56	47	57	66	57	1
Veľkosť trhu	59	42	22	48	43	-16
Dynamika obchodu	55	32	59	83	57	2
Inovácie	44	29	39	41	38	-6
Index doing business	42	36	33	53	41	-1
Začatie podnikania	127	115	121	82	111	-16
Získavanie stavebných povolení	143	156	40	110	112	-31
Získavanie elektrickej energie	47	10	58	122	59	12
Registrácia nehnuteľnosti	9	33	41	30	28	19
Získavanie úverových zdrojov	44	44	32	32	38	-6
Ochrana minoritných investorov	95	72	57	110	84	-11
Platenie daní	48	45	69	86	62	14
Obchodovanie cez hranice	1	1	1	1	1	0
Vymáhateľnosť zmlúv	47	99	53	22	55	8
Riešenie platobnej neschopnosti	42	42	25	65	44	2
Index vnímania korupcie	59	44	41	70	54	-5

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov práce

Ako vidno z tabuľky, Slovensko sa neumiestnilo lepšie ako priemer V4 v ani jednom zo sledovaných indexov. V indexe doing business zaostávalo celkovo pod priemerom len o 1 pozíciu, avšak vo viacerých sub - indexoch sa umiestnilo lepšie ako priemer sledovaných krajín. Výrazne lepšie umiestnenie dosiahlo v získavaní elektrickej energie, vymáhateľnosti zmlúv v registrácii nehnuteľností, platení daní a riešení platobnej neschopnosti. Vo všetkých ostatných indikátoroch sa Slovenská republika umiestnila pod priemerom krajín V4. Ak sa pozrieme komplexne na ostatné krajiny patriace do skupiny Vyšehradskej štvorky môžeme s istotou poznamenať, že Česká republika a Poľsko sa umiestnili v každom indexe nad priemerom, čo znamená, že ich podnikateľské prostredie krajiny je vyvinuté o čosi viac, ako na Slovensku, alebo v Maďarsku.

Slovensko sa pod priemerom V4 umiestnilo aj v Indexe globálnej konkurencieschopnosti, s odstupom o 2 miesta. Významne pod priemerom sa umiestnilo v indikátoroch efektivity trhu a veľkosti trhu, kde sa ocitá pod priemerom o viac ako 15 miest. Zásadne horšie sa však Slovensko ocitá aj v iných dôležitých indikátoroch inštitúcií (postoj vlády k trhu a k trhovým slobodám, nadmerná byrokracia, nadmerná regulácia, korupcia, nedostatok transparentnosti, neschopnosť poskytnúť vhodné služby pre súkromný sektor a politizácia súdneho systému), indikátoroch infraštruktúry, zručností a rozvoja v oblasti inovácií. Lepšie umiestnenie naša krajina dosahuje v indikátoroch makroekonomickej rovnováhy, informačno – komunikačných technológií, efektívite pracovného trhu, dynamike obchodu a v kvalite finančného systému. V indikátore zdravia a základného vzdelania Slovensko dosiahlo presne priemernú pozíciu krajín.

V indexe vnímania korupcie sa Slovensko umiestnilo o 5 miest pod priemerom krajín V4, čo znamená, že sa môžeme považovať za skorumpovaný štát. V poslednom vykonanom hodnotení sme sa umiestnili na 59. priečke. Závazok slovenskej vlády je posun o 20 miest vyššie, čo znamená dostať sa na 39. priečku v rebríčku a stať sa lídrom krajín V4. Ak by sa tento cieľ splnil, bolo by to najlepšie umiestnenie Slovenska od začiatku 90. rokov.

Tabuľka č. 7: Globálne posúdenie umiestnení sledovaných krajín počas rokov 2009- 2019

	ROK											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	
Index globálnej konkurencieschopnosti												
Slovensko	42	41	59	65	67	75	78	71	69	60	47	
Česko	32	29	31	31	31	37	46	39	38	36	31	
Maďarsko	47	48	60	69	63	60	63	60	48	52	58	
Poľsko	37	37	39	36	41	43	42	41	41	39	46	
Index doing business												
Slovensko	42	39	33	29	37	49	46	48	43	42	35	
Česko	35	30	27	36	44	75	65	64	70	74	66	
Maďarsko	53	48	41	42	54	54	54	51	46	47	41	
Poľsko	33	27	24	25	32	45	55	62	59	72	72	
Index vnímania korupcie												
Slovensko	59	57	50	54	50	54	61	62	66	59	55	
Česko	44	38	42	47	38	53	57	54	57	53	52	
Maďarsko	70	64	66	57	50	48	47	46	54	50	46	
Poľsko	41	36	36	29	29	36	38	41	41	41	49	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov práce

Tabuľka vyššie zaznamenáva celkové umiestnenie krajín počas rokov 2009 - 2019 v sledovaných národných a nadnárodných indexoch merania podnikateľského prostredia. Čím bližšie je číslo umiestnenia k 0, tým lepšie sa krajina umiestnila. Zelenou farbou sú označené vedúce krajiny v danom roku, žltou farbou sú označené krajiny, ktoré skončili na 2. mieste, modrou krajiny s tretím miestom a červenou sú označené krajiny, ktoré dosiahli najhoršie umiestnenie spomedzi sledovaných krajín.

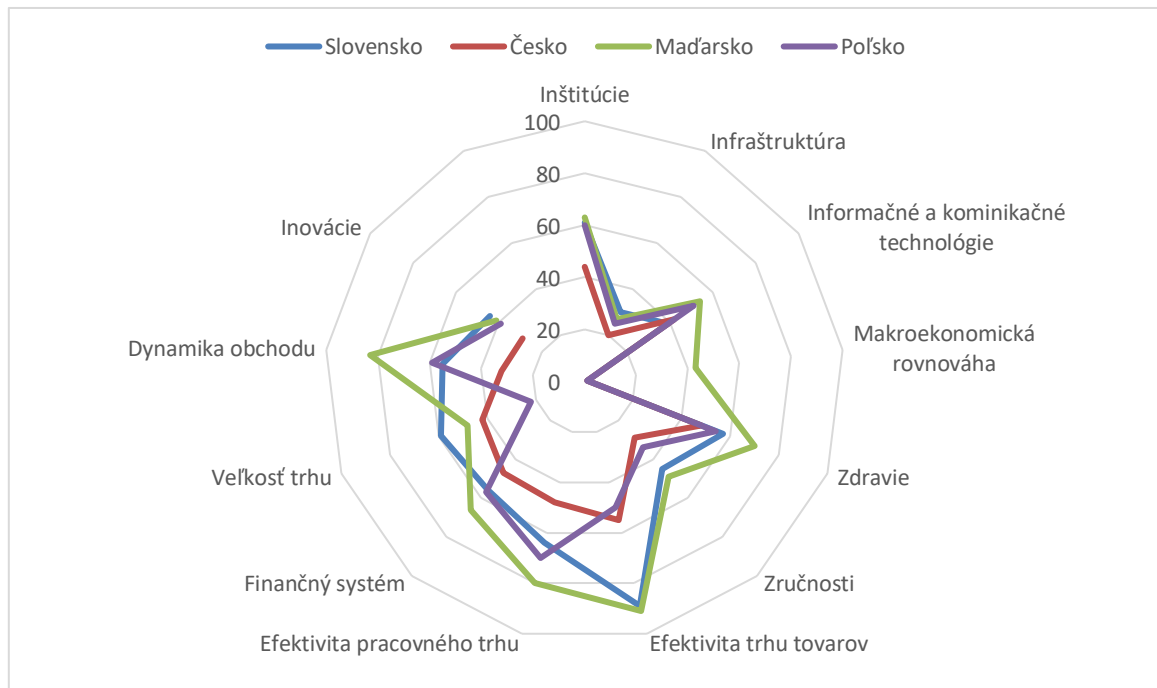
V tabuľke môžeme vidieť, že Česká republika je dlhodobo (okrem roku 2013) najlepšie hodnotenou krajinou z pohľadu indexu globálnej konkurencieschopnosti. Za Českom nasleduje Poľsko, ktoré sa umiestňovalo v priebehu desiatich rokov len o niekoľko priečok nižšie a v roku 2013 sa umiestnilo vyššie ako Česko o 4 miesta. Slovensko sa na treťom mieste umiestnilo iba v rokoch 2009, 2016, 2017, 2018 a v poslednom sledovanom období, teda v roku 2019. Všetky ostatné obdobia patrilo tretie miesto Maďarsku a Slovensko skončilo na poslednom mieste.

V hodnoteniach indexu doing business bolo Slovensko od roku 2009 – 2013 vedúcou krajinou spomedzi krajín V4. Od roku 2013 až doteraz obsadzuje prvé miesto Poľsko,

posledné miesto od roku 2015 patrí Maďarsku a tretie miesto si už 3 obdobia po sebe udržuje Slovensko.

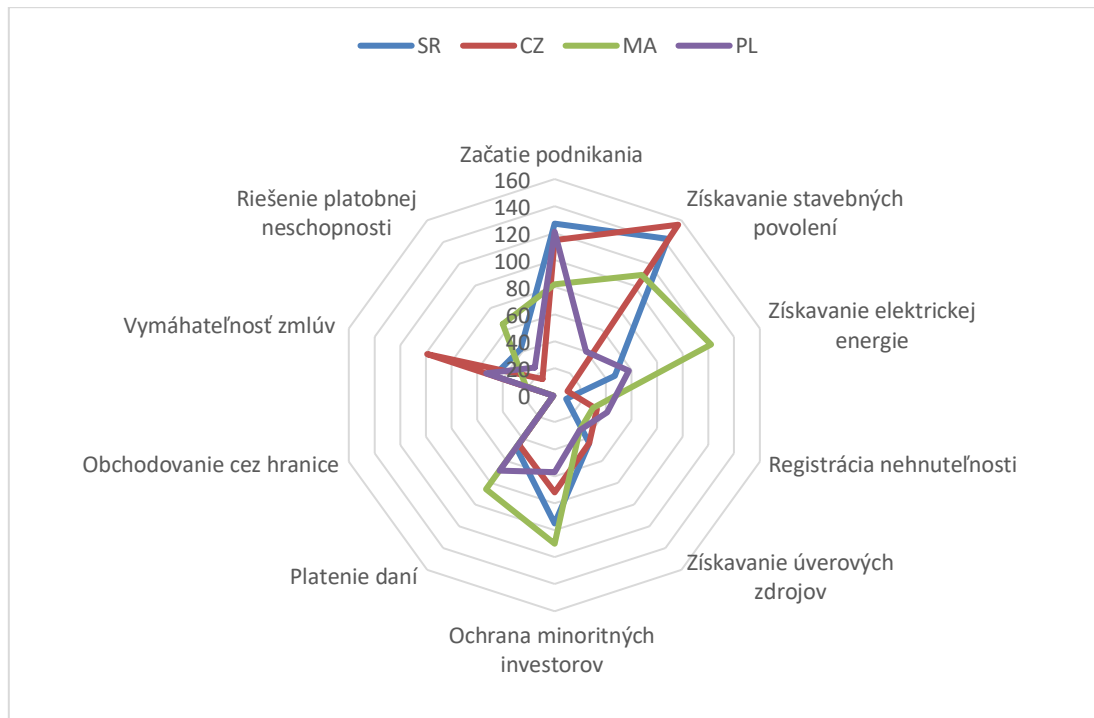
Z pohľadu indexu vnímania korupcie bolo Slovensko od roku 2009 až do roku 2014 najviac skorumpovaná krajinou medzi krajinami V4 a naopak najmenej skorumpovaná počas celého sledovaného obdobia bolo Poľsko, ktoré sa iba v roku 2009 neumiestnilo na 1. mieste medzi krajinami V4. Najlepšie hodnotenou krajinou bolo v roku 2009 Maďarsko, ktoré sa momentálne už viac rokov po sebe umiestňuje na poslednom mieste spomedzi sledovaných krajín. Tretie miesto patrí od roku 2015 Slovenskej republike a druhé miesto obsadzuje dlhodobo Česko.

Graf č.5: Porovnanie hodnotení krajín v jednotlivých pilieroch hodnotenia indexu globálnej konkurencieschopnosti za rok 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov práce

Graf č. 6: Porovnanie hodnotení krajín v jednotlivých pilieroch hodnotenia indexu doing business za rok 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výsledkov práce

Grafy č. 5 a 6 dokazujú, že hodnotenia krajín V4 v jednotlivých pilieroch sú diametrálne odlišné. Detailnou analýzou hodnotení pilierov dokážu krajiny zistiť svoje nedostatky a posilniť oblasti, v ktorých zaostávajú. V týchto porovnaníach si môžeme všimnúť, že aj napriek tomu, že Česko a Poľsko sa umiestnili v celkovom hodnotení na najlepších priečkach spomedzi krajín V4, v niektorých pilieroch za nimi naopak zaostávali.

4.4.1 Návrhy a odporúčania na skvalitnenie podnikateľského prostredia na Slovensku

Podnikateľské prostredie v Slovenskej republike v súčasnom období vykazuje trend miernej stabilizácie, ktorá vychádza z viacerých pozitívnych opatrení vlády a Národnej rady Slovenskej republiky.⁵⁷

⁵⁷ ELIÁŠOVÁ, Darina a kol. *Obchodné podnikanie*. Bratislava: Ekonóm, 2017, s.146. ISBN 978-80-225-4461-0.

V tejto sekcii sa snažíme navrhnúť odporúčania, ktoré by mali smerovať k zlepšeniu podnikateľského prostredia na Slovensku, pretože najúčinnjším nástrojom zlepšenia akéhokoľvek podnikateľského prostredia je vhodný návrh opatrní, vďaka ktorým bude krajina schopná odstrániť negatívne vplyvy.

Korupcia je podľa svetového ekonomického fóra bezkonkurenčne najväčšou prekážkou podnikania na Slovensku. Korupcia spôsobuje ničenie spoločnosti, znižuje sebadôveru národa, potláča talent a kreativitu jednotlivcov v krajine a spôsobuje byrokráciu, ktorá komplikuje život bežným ľuďom, ale najmä podnikateľom. Nižšia korupcia signalizuje stabilnejší štát, bez zbytočnej byrokracie, zjednodušenie podnikania, lepšiu prácu úradov a správne fungujúce služby. Základným predpokladom fungujúceho štátu je, aby zákon a spravodlivosť platili pre každého rovnako. V roku 2020 boli deklarované protikorupčné opatrenia, ktorých cieľom je dostať Slovensko o 20 priečok vyššie v indexe celkovej korupcie.

Kľúčovým opatrením v boji proti korupcii je osobitný dôraz na etiku verejných funkcionárov a vrcholových administrátorov zastávajúcich politické posty.

Vláda Slovenskej republiky by mala prijať hĺbkové a systémové zlepšenia pravidiel, ako aj proces kontroly majetku verejných funkcionárov. Povinnosťou každého by malo byť deklarovanie zmien v majetku a uvedenie prírastku majetku. Podľa odporúčania medzinárodných inštitúcií a skúseností z iných krajín, by mala vláda zriadiť nezávislú inštitúciu, ktorá bude mať na starosti etiku verejných funkcionárov, konflikt záujmov a kontrolu majetkových priznaní. Táto inštitúcia bude pôsobiť ako kontrolný, analytický a metodický útvar.⁵⁸

V oblasti podnikateľskej legislatívy sú potrebné opatrenia, ktoré sa budú zameriavať na zlepšenie legislatívnej oblasti a regulácie podnikania, pretože na Slovensku dochádza k častej zmene zákonov. Výsledkom častých novelizácií je neprehľadnosť a nesystémovosť legislatívneho prostredia. Časté zmeny spôsobujú časové náklady a finančné náklady, ktoré sú spoločnosti nútené vynakladať na odbornú pomoc a neustále monitorovanie aktuálneho

⁵⁸ SCRIBD, *Programové vyhlásenie vlády*. online], 2020. [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <https://www.scribd.com/document/457135942/Programove-vyhlasenie-vlady-na-roky-2020-2024?fbclid=IwAR0ENNfrFcYvgo4iSwkpED8OfOf96f4129vF18ST1FfIX795btZRhBxJGKw#fullscreen&from_embed>

právneho stavu. Tieto náklady neovplyvňujú iba súkromný sektor, ale negatívne vplyvajú aj výkonnosť štátnych úradov a úradníkov (sudcov, exekútorov a pod.), ktorí vo svojej každodennej práci prichádzajú s predmetnými normami do styku.

V oblasti začatia podnikania by sa Slovensko malo predovšetkým zamerať na zjednodušenie prístupu k podnikaniu z pohľadu náročnosti administratívy, času a finančných prostriedkov. Ako prioritné skupiny opatrení vnímame najmä znižovanie administratívneho zaťaženia, zlepšenie vymožitelnosti práva a zvyšovanie atraktivity Slovenska pre zahraničných investorov. S cieľom zjednodušiť zakladanie najbežnejších foriem obchodných spoločností navrhujeme vytvoriť štandardizované vzory pre malých a stredných podnikateľov, ak spoločnosť zakladá jediný spoločník alebo akcionár, a zverejniť ich na internetovej stránke Ministerstva Slovenskej republiky. Ďalším cieľom, ktorý by viedol k zlepšeniu podnikateľského prostredia by malo byť posilnenie elektronizácie verejnej správy a budovanie moderných komunikačných kanálov medzi podnikateľmi a relevantnými orgánmi.⁵⁹

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky sa tiež podieľa na vytváraní opatrení, ktoré sú zamerané na podporu podnikateľského prostredia a podnikateľov. Snaží sa o zvyšovanie zamestnanosti a tvorbu pracovných miest, podporu inovácií a investičných projektov, pomocou podporných programov.

Pre rozvoj a zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia je kľúčové zabezpečiť:⁶⁰

- Jeho predvídateľnosť, t.j. jeho odhady do budúcnosti, najmä v oblasti legislatívneho a ekonomického prostredia
- Jasné smerovanie cieľov hospodárskej politiky a iných politík vlády a ich koordinácia
- Elektronizácia verejnej správy a online služby pre podnikateľov a občanov – nevyhnutnosť digitalizovať a automatizovať procesy

⁵⁹ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia*. [online], 2020. [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <<https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/ii-antibyrokraticky-balicek-opatreni>>

⁶⁰ Správa o stave podnikateľského prostredia. [online], [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <<https://www.economy.gov.sk/uploads/files/tj29ai1O.pdf>>

- Zmapovanie legislatívneho prostredia – Audit z pohľadu administratívnej a regulačnej záťaže a následné odstránenie zaťažujúcej byrokracie
- Vymožitelnosť práva – Úprava legislatívy a procesných krokov v tejto oblasti

Záver

Podnikateľské prostredie ako indikátor ekonomického rozvoja a rastu predstavuje v súčasnosti stredobod záujmov národných vlád a regionálnych inštitúcií. Tento pojem je považovaný za dôležitý ekonomický nástroj, ktorý prispieva k stabilizácii, ďalšiemu rozvoju podnikania a k fungovaniu celej ekonomiky. Celkové hodnotenie výkonnosti jednotlivých ekonomík sveta v porovnaní s inými krajinami nevytvára podrobne o podnikateľskom prostredí danej krajiny, ale je jeho dôležitým ukazovateľom. Dosiahnutie optimálneho podnikateľského prostredia je možné za podpory rozvoja podnikateľského potenciálu a kultúry, ako aj odstránenie existujúcich bariér.

V prvej kapitole sme sa venovali dôkladnému spracovaniu základného pojmového aparátu súvisiaceho s našou problematikou a charakteristike inštitúcií podporujúcich rozvoj podnikateľského prostredia Slovenska. V tejto časti sme sa zameriavali aj na definovanie národných a nadnárodných indexov, na základe ktorých sme v ďalšej kapitole uskutočňovali porovnanie podnikateľských prostredí krajín. Zistili sme, že podnikateľské prostredie na Slovensku nie je priaznivé, preto sme pristúpili k návrhu opatrení, ktoré by mohli dopomôcť k jeho rastu a rozvoju.

Hlavným cieľom našej práce bolo na základe podrobnej analýzy a komparácie, zhodnotiť podobné a rozdielne črty kvality podnikateľského prostredia krajín.

Podnikateľské prostredie na Slovensku sa vyznačuje skôr negatívnym stavom, ktorý neposkytuje dostatočnú podporu na vznik a rozvoj podnikateľských aktivít. Podnikatelia stále čelia viacerým prekážkam zo strany formálnych a neformálnych inštitúcií, systému vzdelávania a podporných schém pre začínajúcich podnikateľov. Najpálčivejšími oblasťami, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť, vzhľadom na nízke hodnotenie sú postoj vlády k trhu a trhovým slobodám, časté legislatívne zmeny, nadmerná byrokracia a regulácia, vysoká korupcia, nedostatok transparentnosti a nedostatočná podpora podnikavosti a podnikania zo strany kultúrnych a spoločenských noriem.

Na základe výsledkov môžeme konštatovať, že zo sledovaných krajín V4 sa Slovensko už viac rokov za sebou umiestňuje na treťom mieste vo všetkých vykonaných hodnoteniach. Prvé miesto v indexe vnímania korupcie a v indexe doing business patrí

Poľsku a v indexe globálnej konkurencieschopnosti sa na prvom mieste umiestnilo Česko, ktoré v ostatných rebríčkoch obsadzuje druhú priečku. Najhoršie hodnotenou krajinou vo všetkých oblastiach je Maďarsko.

V oblasti zlepšenia podmienok podnikateľského prostredia Slovenska boli navrhnuté viaceré odporúčania, ktorých zámerom a úlohou je zlepšenie podmienok podnikateľského prostredia tak, aby Slovensko v súlade so svetovými trendmi bolo krajinou, v ktorej sa oplatí podnikat'. V boji Slovenska s korupciou, ktorá predstavuje pre našu krajinu najväčšiu bariéru k dosiahnutiu lepšieho podnikateľského prostredia sme odporučili zvýšiť dôraz na etiku verejných funkcionárov a vrcholových administrátorov zastávajúcich politické posty, a proces kontroly majetku verejných funkcionárov. V oblasti podnikateľskej legislatívy sme navrhli opatrenia zamerané na zlepšenie regulácie podnikania a prehľadnosti zákonov, pretože dochádza k ich neustálym zmenám. V oblasti začatia podnikania by sa Slovensko malo predovšetkým zamerať na zjednodušenie prístupu k podnikaniu z pohľadu náročnosti administratívy, času a finančných prostriedkov.

Zoznam použitej literatúry

1. §2 ods. zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník
2. §5 zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník
3. ACCOUNTING BASICS FOR STUDENT, *Who or what is a supplier.* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<http://www.accounting-basics-for-students.com/-who-or-what-is-a-supplier-.html> >
4. BELANOVÁ, Katarína. *Komparácie kvality podnikateľského prostredia v krajinách V4* [online], 2014. [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/03_biatic14-1_belaova.pdf>
5. BUSINESS DICTIONARY, *Competitor.* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<http://www.businessdictionary.com/definition/competitor.html> >
6. BUSINESS DICTIONARY, *Innovation.* [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<http://www.businessdictionary.com/definition/innovation.html> >
7. BUSINESS TO YOU, *Scanning environment.* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: < <https://www.business-to-you.com/scanning-the-environment-pestel-analysis/>>
8. CAMPBELL, David – CRAIG, Tom – *Organisations and the business environment*, [elektronický zdroj]. UK, 2012, 675 s. [cit.2020.02.14] , Dostupné na: <<https://books.google.sk/books?id=h-FHr6ExlQUC&printsec=frontcover&dq=business+environment&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwj2f3n9eLoAhVxMOwKHRQTAQAQ6AEIPjAC#v=onepage&q=macro&f=false> > , ISBN 0 7506 5829 0
9. CONORTO, Roman – DLHOPOLČEK, Juraj – KOPEČNÝ, Pavol – MAXIN, Radovan – TONKA, Vladimír, TVRDONĚ, Ján – VAJDOVÁ, Eleonóra, VYŠNÝ, Tomáš - *Analýza a monitor kvality podnikateľského prostredia*, [elektronický zdroj]. Bratislava, 2014, . 139 s. [cit. 2020. 04.12] Dostupné na internete: <<https://www.azzz.sk/wp-content/uploads/2015/05/Anal%C3%BDza-monitor-kvality-podnikate%C4%BESk%C3%A9ho-prostredia-v-SR-a-konkurencieschopnos%C5%A5-ekonomiky.pdf>>, ISBN 978-80-89757-18-3
10. DOC PLAYER, *Mezinárodní marketing* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://docplayer.cz/2325661-Mezinarodni-marketing-2-cast-mba-hradec-kralove-unor-2012-jiri-svancara-mba-mim-svancara-mbacmi-cz.html> >
11. DRISHTI, *Ease of doing business* [online], 2020 [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<https://www.drishtiiias.com/daily-updates/daily-news-analysis/ease-of-doing-business-2020> >

12. DVOŘÁČEK, Jirí – SLUNČÍK, Peter – *Podnik a jeho okolí*, [elektronický zdroj]. 1.vyd. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2012, 173 s. [cit. 2020.04.01], Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=-oajslvK-yAC&oi=fnd&pg=PP2&dq=anal%C3%BDzy+prost%C5%99ed%C3%AD+podniku&ots=dw1ebqKJoj&sig=zBpa3-myH-caRo2Oo3OsLNJ8Ihg&redir_esc=y#v=onepage&q=anal%C3%BDzy%20prost%C5%99ed%C3%AD%20podniku&f=false>, ISBN 978-80-7400-224-3.
13. ECONOMICS DISCUSSION, *Business environment types* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.economicdiscussion.net/business-environment/business-environment-types-external-micro-and-external-macro/10095> >
14. ELIÁŠOVÁ, Darina a kol. *Obchodné podnikanie*. Bratislava: Ekonóm, 2017, 208 s. ISBN 978-80-225-4461-0.
15. EÚ SAV, *Podnikateľské prostredie v EÚ* [online], [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<http://www.ekonom.sav.sk/sk/podujatia/podnikatelske-prostredie-v-eu>>
16. EÚ SAV, *Podnikateľské prostredie v EÚ*. [online], [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<http://www.ekonom.sav.sk/sk/podujatia/podnikatelske-prostredie-v-eu>>
17. FERDI, *Macroeconomic stability, financial stability, and monetary policy rules*. [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internete : <<https://ferdi.fr/dl/df-TsyHiq4WgtMWgMYZttP7AadG/ferdi-p29-macroeconomic-stability-financial-stability-and-monetary-policy.pdf>>
18. HEONG. Chee -ONG. Lin – *Business Dynamics in the 21. Century* [Elektronický zdroj]. Croatia, 2012, 259 s. [cit.2020.04.01], Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?id=AuyZDwAAQBAJ&pg=PA24&lpg=PA24&dq=business+dynamics+meaning&source=bl&ots=x17Zrb8IMl&sig=ACfU3U215GzbOff_JbuHJ_18cDTdqCF4vg&hl=sk&sa=X&ved=2ahUKEwihhMW5t8TpAhWD2eAKHSeID3I4ChDoATAEegQICRAB#v=onepage&q=business%20dynamics%20meaning&f=false>, ISBN 978-953-51-0628-9
19. INVESTOPEDIA, *The Basics of Business*. [online] 2019. [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<https://www.investopedia.com/terms/b/business.asp>>
20. IŽOVÁ, Katarína. *Vybraná problematika podnikania malých a stredných podnikov* [elektronický zdroj], 1. vyd. Praha: E-knihy jednou 2017, 84 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete:

- <<https://books.google.sk/books?id=JMEMDgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=podnikate%C4%BESk%C3%A9+prostredie&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiNr9WxxKHnAhXPEVAKHV-GA2A4ChDoAQg3MAI#v=onepage&q=podnikate%C4%BESk%C3%A9%20prostredie&f=false>>, ISBN 978-80-7512-778-5
21. JAKUBÍKOVÁ, Dagmar – *Marketing v cestovných ruchoch* [elektronický zdroj]. Praha: Grada Publishing, 2012, 307 s. [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://books.google.sk/books?id=2rZgAgAAQBAJ&pg=PA130&dq=mikroprostredie&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiGlaDplProAhXNPsaAKHfxKAXkQ6AEILzAB#v=onepage&q=mikroprostredie&f=false>>, ISBN 9788024742090
22. JURÍČKOVÁ, Vilma a kol. *Podnikateľské prostredie a firemné stratégie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006, s.11. ISBN 80-7144-154-6.
23. KNOŠKOVÁ, Ľubica – DONOVALOVÁ, Alena. *Hodnotenie vývoja konkurencieschopnosti Slovenskej republiky* [online], 2017. [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete : <https://of.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2017-01/scb0117-knoskova-donovalova.pdf>
24. MARTINOVIČOVÁ, Dana - KONEČNÝ, Miloš - VAVŘINA Jan – *Úvod do podnikovej ekonomiky*, [elektronický zdroj], 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, 208 s. [cit. 2020.03.16]. Dostupné na internete : <<https://books.google.sk/books?id=H6V6BwAAQBAJ&pg=PA5&dq=ekonomika&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjKwN6r2MLnAhXMRRUIHSxeB-M4HhDoAQg2MAI#v=onepage&q=Podnikatel&f=false>> , ISBN 978-80-247-9410-5
25. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Vízia ministerstva financií Slovenskej republiky*, [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete: <<https://www.mfsr.sk/sk/ministerstvo/vizia-mf-sr/>>
26. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Informácie o MHSR*, [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete: <<https://www.mhsr.sk/ministerstvo/informacie-o-mhsr>>
27. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia*. [online], 2020. [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <<https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/ii-antibyrokraticky-balicek-opatreni>>
28. MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Ministerstvo*. [online], [cit. 2020.01.28], Dostupné na internete: <<https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/>>

29. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Slovensko a vyšehradská skupina* [online], [cit.2020.04.23], Dostupné na internete: <https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/slovensko_a_v4-vysehradska_skupina>
30. MULAČOVÁ, Vera – MULAČ, Petr - *Obchodní podnikání ve 21. století*, [elektronický zdroj]. Praha: Grada Publishing, 2013, 520 s. [cit.2020.04.01] Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?id=8M_ZAgAAQBAJ&pg=PA43&dq=podnikatelsk%C3%A9+prost%C5%99ed%C3%AD&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjdx-_6hOPoAhUOZcAKHUK0BRYQ6AEIaDAG#v=onepage&q=podnikatelsk%C3%A9+prost%C5%99ed%C3%AD&f=false>, ISBN 978 - 80 - 247- 4804
31. PAS, *O nás*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<https://www.alianciapas.sk/o-nas/>>
32. PAS, *Podnikatelia sú nespokojní so stavom podnikateľského prostredia*. [online] 2019. [cit. 2020. 02. 14], Dostupné na internete: <<https://www.alianciapas.sk/2019/07/30/podnikatelia-su-nespokojni-so-stavom-podnikatelskeho-prostredia/>>
33. PAS, *SR na 42. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti*. [online], 2019. [cit. 2020.04.26], Dostupné na internete : <<https://www.alianciapas.sk/2019/10/09/sr-na-42-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>>
34. PESTLE ANALYSIS, *What is PESTLE analysis?* [online], [cit. 2020. 04.23] Dostupné na internete: <<https://pestleanalysis.com/what-is-pestle-analysis/>>
35. PROFESSIONAL ACADEMY, *Marketing theories* [online], [cit. 2020.03.11], Dostupné na internete: <<https://www.professionalacademy.com/blogs-and-advice/marketing-theories---pestel-analysis>>
36. SARIO, *Kto sme*. [online], [cit. 2020.01.28], Dostupné na internete: <<https://www.sario.sk/sk/o-nas/kto-sme>>
37. SBA, *O nás*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<http://www.sbagency.sk/o-nas>>
38. SBA, *Zákon o malých a stredných podnikoch*, [online], [cit. 2020.03.10], Dostupné na internete: <<http://www.sbagency.sk/zakon-o-malych-a-strednych-podnikoch-small-business-act>>
39. SCIENCE DIRECT, *The comparison of the Quality of business environment* [online], [cit. 2020. 04.12] Dostupné na internete: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115008266> >

40. SCRIBD, *Programové vyhlásenie vlády* . online], 2020. [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <https://www.scribd.com/document/457135942/Programove-vyhlasenie-vlady-na-roky-2020-2024?fbclid=IwAR0ENNfrFcYvgo4iSwkpED8OfOf96f4129vF18ST1FfIX795btZRhBxJGKw#fullscreen&from_embed>
41. SEARCH CIO, *Information and communications technology*, [online], [cit. 2020.01.25], Dostupné na internete : <<https://searchcio.techtarget.com/definition/ICT-information-and-communications-technology-or-technologies> >
42. *Správa o stave podnikateľského prostredia*. [online], [cit. 2020.12.05], Dostupné na internete: <<https://www.economy.gov.sk/uploads/files/tj29ai1O.pdf>>
43. SYNEK, Miloslav a kol. *Manažerská ekonomika* [elektronický zdroj]. 4. vyd. Praha: Grana Publishing, 2007, 464 s. [cit.2020.03.16]. Dostupné na internete: <https://books.google.sk/books?id=qGIHLpxFJlgC&pg=PA13&dq=mana%C5%BE%C3%A9rska+ekonomika&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi_54iRqqHnAhUMaAKHQEYCMoQ6AEIKTAA#v=onepage&q=mana%C5%BE%C3%A9rska%20ekonomika&f=false>. ISBN 978-80-2471992-4
44. *The Global Competitiveness Index* [online], [cit. 2020.04.26], Dostupné na internete : <http://www.economy.ge/uploads/ek_ciprebshi/reitingebi/reitingebi_eng/gci.pdf>
45. THE HAPPY MANAGER, *The Business Industry Environment* [online], [cit. 2020.04.01], Dostupné na: <<https://the-happy-manager.com/articles/the-business-industry-environment/>>
46. TOPPR, *Business environment*. [online], [cit. 2020.05.02], Dostupné na internete: <<https://www.toppr.com/guides/business-environment/>>
47. TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO, *Index vnímania korupcie* [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete : <<https://transparency.sk/sk/vystupy/rebrick/>>
48. TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Corruption perceptions index*. [online], 2018. [cit. 2020.02.02], Dostupné na internete : <<https://www.transparency.org/en/cpi/2018> >

49. VÁCHAL, Ján – VOCHOZKA, Marek a kol. – *Podnikové řízení*, [elektronický zdroj]. Praha: Grada Publishing, 681 s. [cit. 2020.04.01], Dostupné na internetu: <[https://books.google.sk/books?id=uRHyAgAAQBAJ&pg=PA85&dq=prost%C5%99ed%C3%AD+podni-ku&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjH0I_k3vvoAhWisaQKHdrXAk0Q6AEIaTAG#v=onepage&q=prost%C5%99ed%C3%AD%20podniku&f=false](https://books.google.sk/books?id=uRHyAgAAQBAJ&pg=PA85&dq=prost%C5%99ed%C3%AD+podniku&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjH0I_k3vvoAhWisaQKHdrXAk0Q6AEIaTAG#v=onepage&q=prost%C5%99ed%C3%AD%20podniku&f=false)>, ISBN 978 – 80-247-4642-5
50. WORLD BANK, *About doing business* [online], [cit. 2020.02.02], Dostupné na : <<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB17-Chapters/DB17-About-Doing-Business.pdf>>
51. WORLD BANK, *About Doing business*, [online], [cit. 2019.12.02], Dostupné na internetu : <<https://www.doingbusiness.org/en/about-us> >
52. WORLD BANK. 2017. *The global Competivness Report*. [online], 2017 [cit. 2019.12.02], Dostupné na internetu : <<http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/04Backmatter/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018AppendixA.pdf> >